

Škola a prevence sociálně patologických jevů

Bc. Jana Zatloukalová

Diplomová práce

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana ZATLOUKALOVÁ**

Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Škola a prevence sociálně patologických jevů**

Zásady pro vypracování:

Zpracování teoretických východisek pro praktickou část práce.

Provedení kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení výsledků výzkumu.

Přijetí odpovídajících závěrů.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

JEDLIČKA,R.,KOŤA,J., Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže. Praha: Karolinum,1998.

LAŠEK, J., KUPČEKOVÁ, J. Klima třídy střední školy a životní spokojenost studentů. Sborník konference ČPdS 2003

MAREŠ J., KŘIVOHLAVÝ. Komunikace ve škole. Brno: MU, 1995. ISBN 80-210-1070-3.

MEČÍŘ, J. Zneužívání alkoholu a nealkoholových drog u mládeže. Avicenum, Praha 1989.

MÜHLPACHR, P.: Sociální patologie. MU Brno, 2001

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Iva Enachescu-Hroncová, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

17. února 2009

Termín odevzdání diplomové práce:

15. května 2009

Ve Zlíně dne 17. února 2009

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 4.5.2009

Bc. Kateřina Janda

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, ušije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem diplomové práce bylo zjistit, jak Střední škola oděvní a služeb Vizovice působí na žáky v oblasti sociálně patologických jevů. Teoretická část práce se opírá o odbornou literaturu, která se zabývá touto problematikou. Dále pak diplomová práce vychází z materiálů vztahujících se k problematice šikany, drog a jejich rizikovým vlivům, projevům a možnostem prevence. Praktická část je rozdělena na dvě části. První část je zaměřena na zmapování dopadu preventivních aktivit školy na žáky. Ve druhé části zjišťuji, jak se v průběhu studia vyvíjel a měnil názor žáků na soubor otázek, zda je pro ně škola bezpečným místem v oblasti sociálně patologických jevů.

Klíčová slova:

Adolescence, sociálně patologické jevy, šikana, drogy, prevence, školní strategie prevence

ABSTRACT

The aim of this thesis was to ascertain how the Vizovice technical college for textiles and services influences pupils in the area of pathological social behaviour phenomena. The theoretical part of this work leans on expert literature concerning these issues. Furthermore, this thesis emanates from material concerning the issues of bullying, drugs and their hazardous influences, manifestations and the feasibility of prevention. The practical section is divided into two parts. The first part is focused on charting the impact of the school's preventative activities on pupils. In the second part, I investigate how during the course of their studies the pupils' opinions on the subject matter changed and evolved, and whether school is a safe place in the area of pathological social behaviour phenomena.

Keywords:

Adolescence, pathological social behaviour, bullying, drugs, prevention, school strategies for prevention.

Mé poděkování patří PhDr. Ivě Enachescu – Hroncové, Ph.D. za cenné rady, za odborné vedení práce a připomínky při řešení zadaného tématu.

Dále bych chtěla poděkovat vedení Střední školy oděvní a služeb ve Vizovicích za poskytnutí materiálů vtahujících se k danému tématu.

Zároveň děkuji respondentům, kteří mi s ochotou vyplnili dotazníky, jejichž analýza mi pomohla k ověření či vyvrácení stanovených cílů.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 VYMEZENÍ POJMU ADOLESCENCE	14
1.1 POZDNÍ ADOLESCENCE	14
2 SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÉ JEVY	16
2.1 PŘEHLED VYBRANÝCH OBLASTÍ SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ	17
2.2 PŘÍČINY VZNIKU SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ.....	17
2.3 DŮSLEDKY SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ	18
3 CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ	19
3.1 ŠIKANA.....	19
SPECIÁLNÍ METODIKA ŘEŠENÍ PROBLÉMU ŠIKANY	20
3.1.1 Vymezení aktérů šikany – oběť šikany a agresor.....	20
3.1.1.1 Oběť šikany	20
3.1.1.2 Agresor.....	21
3.1.2 Nepřímé znaky šikanování.....	21
3.1.3 Přímé znaky šikanování.....	22
3.2 DROGOVÉ ZÁVISLOSTI.....	23
3.3 DROGY	23
3.3.1 Tabák	24
3.3.1.1 Rizika spojená s kouřením.....	24
3.3.2 Alkohol.....	25
3.3.2.1 Sekundární důsledky alkoholismu.....	26
3.3.3 Marihuana a hašiš.....	27
3.3.3.1 Rizika užívání:	27
3.3.4 Pervitin	28
3.3.4.1 Rizika užívání:	29
3.3.5 Kokain.....	29
3.3.6 Extáze.....	30
3.3.6.1 Některá rizika spojená s užíváním.....	30
3.3.7 Heroin	31
4 PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ	32
4.1 OBSAH A ČLENĚNÍ PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ	32
4.1.1 Primární prevence	32
4.1.2 Sekundární prevence	32
4.1.3 Terciární prevence.....	32
5 ČINITELÉ OVLIVŇUJÍCÍ VÝSKYT A ROZVOJ SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ	33

5.1	RODINA	33
5.2	VRSTEVNICKÉ SKUPINY	35
5.3	ŠKOLA	37
5.4	MASMÉDIA	38
6	PREVENCE NA ŠKOLÁCH.....	40
6.1	ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE	41
6.1.1	Princip školní preventivní strategie:	41
6.1.2	Dlouhodobé cíle prevence:	42
6.1.3	Krátkodobé cíle prevence:	44
6.1.4	Začlenění primární prevence SPJ do ŠVP:	44
6.1.5	Minimální preventivní program.....	47
6.2	MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM STŘEDNÍ ŠKOLY ODĚVNÍ A SLUŽEB VIZOVICE.....	48
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	52
7	ÚVOD	53
8	VÝZKUMNÁ SONDA	54
8.1	VZORY DOTAZNÍKŮ	54
9	VÝSLEDKY VÝZKUMU ČÍSLO 1	55
9.1	OTÁZKA Č. 1	56
9.2	OTÁZKA Č. 2	57
9.3	OTÁZKA Č. 3	58
9.4	OTÁZKA Č. 4	59
9.5	OTÁZKA Č. 5	60
9.6	OTÁZKA Č. 6	63
9.7	OTÁZKA Č. 7	65
9.8	OTÁZKA Č. 8	66
9.9	OTÁZKA Č. 9	67
9.10	OTÁZKA Č. 10	69
9.11	OTÁZKA Č. 11	70
10	VÝSLEDKY VÝZKUMU ČÍSLO 2	71

10.1	OTÁZKA Č. 12	71
10.2	OTÁZKA Č. 13	72
10.3	OTÁZKA Č. 14	73
10.4	OTÁZKA Č. 15	74
10.5	OTÁZKA Č. 16	75
10.6	OTÁZKA Č. 17	76
10.7	OTÁZKA Č. 18	77
10.8	OTÁZKA Č. 19	78
10.9	OTÁZKA Č. 20	79
10.10	OTÁZKA Č. 21	80
10.11	OTÁZKA Č. 22	81
10.12	OTÁZKA Č. 23	82
10.13	OTÁZKA Č. 24	83
10.14	OTÁZKA Č. 25	84
10.15	OTÁZKA Č. 26	85
10.16	OTÁZKA Č. 27	86
	ZÁVĚR	87
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	89
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	92
	SEZNAM OBRÁZKŮ	93
	SEZNAM GRAFŮ.....	94
	SEZNAM TABULEK	96
	SEZNAM PŘÍLOH	98

ÚVOD

„Dospívání je doba, kdy se člověk diví, jak tak nemožní rodiče mohli mít tak skvělé dítě.“

/ Mark Twain /

Každá vývojová etapa má v životě člověka nezastupitelný význam. Jednou z etap je období dospívání, velmi významná, ne-li stěžejní etapa pro formování a rozvoj osobnosti člověka.

Žádný člověk se nesocializuje všeobecně. Rodí se do konkrétní rodiny, která je situována v konkrétní civilizaci a kultuře, v konkrétním čase a také klade na dítě zcela konkrétní požadavky, vymezuje mu jeho život zcela konkrétními okolnostmi.

Chápeme-li dospívání jako přechod mezi dětstvím a dospělostí, lze jej charakterizovat jako přechod od nesamostatnosti k samostatnosti, od závislosti na dospělých k nezávislosti, od neodpovědnosti k morální odpovědnosti, tj. přechod od konzumace společenských produktů a hodnot k jejich tvorbě.

Dospívání bývá často označováno jako „kritické“. Puberta pak ve svém důsledku představuje krizi nejen pro samotného dospívajícího, ale i pro ostatní – především pro rodiče. Objevují se konflikty a problémy související s odpoutáváním se od rodičů a hledání sebe sama, své vlastní identity. Dospívající už není dítě, ale stále ještě není dospělý, proto se na jedné straně vymezuje vůči dětem a na straně druhé vůči dospělým – zaujímá pozici „opozičního postoje vůči všem a téměř všemu“.

Dospívající má také četné problémy se sebou samým. Střídání nálad, negativismus, nejrůznější strachy a obavy, zábrany, pocity osamělosti, pasivita, rezignace, rebelie, hostilita, nenávisť a sebenenávisť, snadná fyzická a psychická unavitelnost, problémy s koncentrací pozornosti apod. komplikují dospívajícímu i ostatním život a znesnadňují „optimální fungování.“

Dospívající tak není často spokojen sám se sebou a ani se svým okolím, má sklon k nadměrnému idealizování si určitých osob nebo osobností, činí si z nich vzory a modely jednání, napodobuje jejich oblékání, způsob vyjadřování, někdy dokonce i životní styl – alkohol, drogy, promiskuita aj.

Domnívám se, že rizikovým faktorem v dnešní době je i silný vliv audiovizuálních médií, např. film. Z pohledu teorie sociálního učení může být divák sledující kladné hrdiny filmů, kteří na plátně popíjejí a kouří, aniž by v důsledku toho zažívali jakékoliv zdravotní či jiné negativní následky, ohrožen, protože lze očekávat, že pokud je pro něj hrdina dostatečně atraktivní, jeho chování napodobí. Rizikovou skupinu pak tvoří zejména ti dospívající diváci, kteří ve zvýšené míře tíhnou k napodobování svých idolů a zároveň v běžném životě mají možnost si návykovou látku opatřit.

Neopomenutelnou a zároveň důležitou pro dospívajícího je také skupina vrstevníků. Může však mít pro jedince jak vliv ochranný, tak rizikový. Je bohužel stále častějším jevem, že obtíže, které má dospívající sám se sebou, s druhými lidmi, se svým okolím, včetně rozhodování a řešení problémů, jsou pak pro něj významným podnětem i k zájmu o takové aktivity, které lze ve svém důsledku zařadit mezi sociálně patologické jevy.

V průběhu svého studia, praxe i výzkumu si stále více uvědomuji, že dnešní mládež je široce obklopena různými nástrahami, které v několika málo okamžicích mohou ovlivnit ba dokonce i změnit jejich život.

Přesvědčila jsem se o důležitosti preventivních programů sociálně patologických jevů, které podporují primární i sekundární prevence zacílené zejména na podporu asertivity, zdravého sebevědomí a schopnosti kritického myšlení u dospívající populace.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí: teoretické a výzkumné. V teoretické části jsem se zaměřila na objasnění pojmů adolescence, šikana, drogy, jejich rizikové vlivy, projevy, důsledky a možnosti prevence. Dále jsem popsala rizikové faktory ovlivňující výskyt a rozvoj sociálně patologických jevů a objasnila jsem pojem školní preventivní strategie. Jelikož jsem výzkum prováděla mezi žáky Střední školy oděvní a služeb Vizovice, popsala jsem minimální preventivní program této školy.

Cílem první části výzkumu je zmapování dopadu preventivních aktivit školy na žáky a ve druhé části zjišťuji, jak se v průběhu studia vyvíjel a měnil názor žáků na soubor otázek, zda je pro ně škola bezpečným místem v oblasti sociálně patologických jevů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMU ADOLESCENCE

Dle Vágnerové (2005) je období dospívání přechodnou dobou mezi dětstvím a dospělostí. Zahrnuje jednu dekádu života, od 10 do 20 let. V tomto období dochází ke komplexní proměně osobnosti, jak v oblasti somatické, psychické, tak i sociální. Tyto změny jsou primárně podmíněny biologicky, ale významně je vždy ovlivňují psychické a sociální faktory, s nimiž jsou ve vzájemné interakci. Průběh dospívání je závislý na konkrétních kulturních a společenských podmínkách, z nichž vyplývají požadavky a očekávání společnosti ve vztahu k dospívajícím. Dospívání je specifickou životní etapou, která má svoje typické znaky v rámci životního cyklu a svůj objektivní i subjektivní význam. Je to období hledání a přehodnocování, v němž jedinec musí zvládnout vlastní proměnu, dosáhnout přijatelného sociálního postavení a vytvořit si subjektivně uspokojivou, zralejší formu vlastní identity.

Obdobím dospívání se zabývala již celá řada psychologů, pedagogů, lékařů i autorů. Sestavilo se několik koncepcí, jak na tento důležitý mezník v životě jedince pohlížet.

Období adolescence je rozděleno na dvě fáze: raná adolescence a pozdní adolescence.

Jelikož jsem ve svém výzkumu oslovila žáky Střední školy oděvní a služeb Vizovice, v následující kapitole podávám charakteristiku této věkové kategorie

1.1 Pozdní adolescence

„Pozdní adolescence trvá přibližně od 15 do 20 let, s určitou individuální variabilitou, zejména v oblasti psychické a sociální. Vstup do fáze pozdní adolescence je biologicky vymezen pohlavním dozráním, v této době obvykle dochází k prvnímu sexuálnímu styku. Pozdní adolescence je především dobou komplexnější psychosociální proměny, mění se osobnost dospívajícího i jeho společenské pozice. Důležitým sociálním mezníkem je ukončení profesní přípravy, následované nástupem do zaměstnání, resp. volbou dalšího studia.

Na počátku tohoto období vrcholí přijetí specifické adolescentní kultury a stylu života. Sdílení stejných zážitků a hodnot slouží jako potvrzení příslušnosti k věkově vymezené skupině, k potvrzení sociální identity. V období pozdní adolescence získávají dospívající mnohé nové role spojené s vyšší prestiží, než jaké měly v dětství.

Tato fáze je zaměřena na hledání a rozvoj vlastní identity, která by byla subjektivně přijatelná a alespoň částečně odpovídala představám adolescenta. To se projevuje větší snahou o sebepoznání, které se uskutečňuje v rámci vrstevnické skupiny, poskytující možnost základního sebevymezení. Důležitou změnou je aktivnější přístup k seberealizaci a vědomí ovládat vlastní život“ (Vágnerová, 2005, s.324).

V tomto období může u jedinců vznikat rizikové a problémové chování. Adolescent je vystavován celé řadě úkolů, které pro některé z nich mohou být pocíťovány jako nesplnitelné. Adolescenti hledají hranice svých možností, myslí si, že můžou všechno, jsou přesvědčeni o své nezranitelnosti a proto někdy jednají extrémním způsobem. Dopředu si bohužel neuvědomují rizika spojená s tímto chováním.

2 SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÉ JEVY

Sociálně patologickým jevem se nejčastěji rozumí takové chování jedince, které se charakterizuje především nezdravým životním stylem, nedodržováním nebo porušováním sociálních norem, zákonů, předpisů, etických hodnot, chování a jednání, které vede k poškozování zdraví jedince, prostředí, ve kterém žije a pracuje, a ve svém důsledku pak k individuálním, skupinovým či celospolečenským poruchám a deformacím.

Sociálně patologický jev není nahodilý, ale má svou genezi, dynamiku, příčiny, důsledky, a vztahuje se k mnoha prvkům prostředí, ve kterém vznikl. Nemůžeme jej tedy od prostředí oddělovat a pokoušet se jej samostatně řešit – takový postup je kontraproduktivní a neefektivní. Zkušenosti ukazují, že v řadě případů snaha o zvládnutí sociálně patologického jevu vede pouze k ovlivnění či řešení jeho důsledků, není věnována dostatečná pozornost jeho příčinám. Lidé, kterých se sociálně patologický jev nějak týká, začínají být často činní až tehdy, kdy dochází ke zjevnému poškození jedince, či jeho okolí. Příznaky patologické formy procesu vzniku daného jevu jsou často zjevné či zřejmé již dávno před tím, než ke škodám dojde (Pokorný, Telcová, 2003).

2.1 Přehled vybraných oblastí sociálně patologických jevů

Mezi studenty středních škol se ve stále větší míře setkáváme se sociálně patologickými jevy. Nejčastěji se mezi ně řadí:

- Mezilidské vztahy
- Kriminalita
- Návyky
- Hráčství
- Agresivita
- Sex
- Sekty, kulty a jiná společenská uskupení
- Rasová problematika

2.2 Příčiny vzniku sociálně patologických jevů

Obecně lze příčiny rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří **vrozené dispozice**. Zvýšený sklon k asociálním projevům má obvykle neurofyziologicky podmíněnou příčinu. Tyto dispozice mohou být dány geneticky, ale mohou vzniknout i na bázi prenatálního poškození CNS.

Velmi významný je **vliv sociálního prostředí**. Život v nevhodném nebo nepodnětném prostředí představuje riziko ve smyslu rozvoje nežádoucích způsobů chování, popř. i nepříznivých osobnostních charakteristik. Nejdůležitějším sociálním prostředím je rodina., protože dítěti poskytuje základní sociální zkušenost. Negativní zkušenost z dětství, jako je citové strádání, fyzické týrání či zneužívání dítěte, vytváří předpoklad k rozvoji nežádoucích vzorců chování.

Negativně mohou působit i **jiné sociální skupiny**, nejčastěji jde o skupinu vrstevníků. Příslušnost k partě, často asociálně zaměřené, zvyšuje riziko identifikace s jejími hodnotami a rozvoje nežádoucích způsobů chování, což je předpokladem k dalšímu sociálnímu selhávání. Na druhé straně je třeba připomenout, že vliv party není tak významný, pokud rodina představuje přijatelné rodinné zázemí (Vágnerová, 2004, s. 781-784, 808-810).

2.3 Důsledky sociálně patologických jevů

se u jedinců negativně projevují na jejich:

- Tělesném zdraví
- Duševním zdraví
- Sociálním odmítnutí
- Neschopnosti využití a rozvinutí jejich potenciálů
- Ochuzení – snížením kvality života

Sekundárně se tyto důsledky projevují také v :

- Rodinném prostředí
- Pracovním prostředí (na výkonnosti týmu, na tvořivosti, na poškození vztahů)

Zcela jistě mají důsledky největší dopad na společnost samu.

3 CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

3.1 Šikana

„ Stojím na prahu tvého nekonečného světa, sleduji oblaka malé lidské touhy, dívám se zpět na titěrnost svého života, modlím se, abych dokázal udělat ještě jeden krok“.

/ Daniel Raus /

Dle metodického pokynu (MŠMT č. 28 275/2000-22) šikanu definujeme jako „jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků“.

Obrázek č. 1

Speciální metodika řešení problému šikany

Východiska řešení vychází především:

1. Z nutnosti odlišit šikanu jako jev – událost a šikanu jako projev. Je nutné ji vnímat komplexně jako proces – jako onemocnění vztahů mezi lidmi. Je třeba si uvědomit, že vyřešením jednoho případu není odstraněn celý proces šikanování.
2. Z nutnosti mít na paměti, že vždy existuje možnost vzniku šikany. Všechny vztahy mezi lidmi jsou potenciálně šikanogenní. V každém zařízení existuje potenciálně možnost šikany a šikanování. Proto je třeba být pozorný i vůči nepatrným náznakům násilí mezi dětmi a nebrat je na lehkou váhu.
3. Z objektivní diskuse. O celé řadě námětů z oblasti šikany lze a je potřebné vést v naší společnosti diskuzi. Školní prostředí a výchovně – vzdělávací proces je ideálním prostředkem k vedení těchto diskuzí. Naslouchat dětem a to i když přímo učitelé nesdělují, že se staly oběťmi šikany.
4. Z prožitkového učení, tzn., že problematiku šikany lze obohatit o témata rituály, ritualizace a iniciace u zdravých vztahů a vztahů patologicky se vyvíjejících. Šikanu a šikanování je vhodné zařazovat do širších souvislostí a nahlížet na tyto problémy z různých možných úhlů a pohledů

3.1.1 Vymezení aktérů šikany – oběť šikany a agresor

3.1.1.1 Oběť šikany

Obětí šikany bývá zpravidla dítě, které se nenaučilo být dostatečně asertivní na to, aby se dokázalo samo ochránit. Stává se tak snadným objektem agrese jiných, neboli terčem posmívání, zesměšňování či fyzického násilí. Obětí se může stát každý. Třeba jen tím, že se odlišuje.

Charakteristika dítěte – oběti:

- bývají úzkostné, citlivé a tiché
- ve škole mívají jen velmi málo kamarádů, někdy se nepřátelí s nikým
- určitým způsobem signalizují svému okolí nejistotu a neschopnost bránit se proti útokům a urážkám

- na ostatní působí dojmem citově labilních a fyzicky slabých jedinců, často si na něco stěžují a snaží se získat pozornost dospělých i dětí

Šikanovaným se může stát kdokoliv z nás. Metodologicky se však odlišují dva typy obětí – provokativní a pasivní.

Rizikovost napadení často zvyšuje nejen odlišnost jedince (handicap), jeho tělesnou slabost a neobratnost při fyzickém střetnutí, ale také sociální slabost rodiny.

Často se oběťmi šikanování stávají osobnosti méně přizpůsobivé, takové u nichž je přítomna tendence k samotářství. Bývají jimi však i lidé, kteří mají potíže v navazování kontaktů s druhými lidmi.

3.1.1.2 Agresor

Agresorem neboli útočníkem je jedinec, pro něhož je charakteristické, že je extrémně egoistický, není schopný vidět utrpení druhého, poměrně často někoho týrá nebo obtěžuje. Strach v očích oběti, kterou má ve své moci, je pro něho vzrušující. Je to pro něj slast, kterou potřebuje opakovat a postupně zvyšovat.

Šikanující si neuvědomuje, že způsobuje druhému utrpení, převládají u něho pocity jako pocit moci nad druhým, potřeba někoho ovládat, bezohledně se prosazovat.

Často má sklony k ponižování a trápení. Typická je sociální a emocionální necitlivost. Dají se také předpokládat narcistické tendence – zamilovanost do sebe, nekritický sebeobdiv, pocity méněcennosti apod. V anamnéze lze předpokládat citové strádání v dětství a chyby ve výchově. Motivem chování bývá nejčastěji vnitřní konflikt, případně vlastní traumatizující zkušenost s násilím mezi lidmi, ale také krutost nebo radost z ubližování druhým (materiály Střední odborné školy Uherský Brod).

3.1.2 Nepřímé znaky šikanování

- Žák má strach jít ráno do školy
- U dítěte se projevují opakované bolesti břicha či hlavy
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.

- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.

3.1.3 Přímé znaky šikanování

- Posměšné poznámky na adresu žáka, nadávky, hrubé žerty na jeho účet.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, rány, kopání, které nemusejí být nijak silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout

3.2 Drogové závislosti

Na základě Mezinárodní klasifikace nemocí lze závislost charakterizovat jako skupinu fyziologických, behaviorálních a kognitivních fenoménů, v nichž užívání nějaké látky nebo třídy látek má u daného jedince mnohem větší přednost než jiné jednání, kterého si kdysi cenil více. WHO definovala drogovou závislost jako psychický, ale i fyzický stav, který vyplývá ze vzájemného působení mezi živým organismem a drogou. Charakteristické jsou změny chování a jiné reakce, které v sobě zahrnují nutkání brát drogu pořád nebo pravidelně pro její účinky na psychiku a někdy i proto, aby člověk se zabránil nepříjemným pocitům, tzv. abstinčním příznakům, které vznikají při jejím nedostatku.

Drogová závislost tedy představuje duševní, resp. i tělesný stav periodické nebo chronické intoxikace organismu, který škodí jak jedinci, tak i společnosti, přičemž tento stav je vyvolán užíváním drogy jak přírodní, tak syntetické.

3.3 Drogy

Obrázek č. 2

Drogou je nazývána každá chemická nebo přírodní látka, která mění duševní stav člověka a ovlivňuje myšlení, cítění nebo jednání. Všechny drogy mají zároveň škodlivé účinky na fyzické zdraví jedince (materiály Střední odborné školy Uherský Brod).

Mezi nejčastěji užívané legální drogy řadíme alkohol a tabák.

3.3.1 Tabák

Obrázek č. 3

Tabák zaujímá mezi drogami jisté výjimečné postavení. Kromě alkoholu je to jediná legalizovaná droga, kterou lze téměř bez omezení koupit. Ovšem návykovým charakterem zneužívání a zdravotními důsledky představuje závislost na tabáku jeden ze závažných zdravotních problémů. V České republice předčasně umírá každý den na následky kouření více než 60 lidí.

Lze předpokládat, že se téměř každý mladý člověk setkává s kouřením nejen pasivně, ale i aktivně. Smutným faktem je, že třetina až polovina z nich se po vyzkoušení kouření, stává na nikotinu závislá. Tabák je považován za tzv. průchozí drogu, což znamená, že někteří závislí na nikotinu mohou propadat i jiným návykovým látkám (Bečková, Višňovský, 1999).

3.3.1.1 Rizika spojená s kouřením

- Nádory
- Srdeční a cévní nemoci
- Nemoci žaludku
- Záněty dýchacích cest
- Astma
- Nemoci cév dolních končetin
- Horší tělesná výkonnost

- Kouření v těhotenství škodí plodu
- Kouření působí nepříznivě na potenci

(Nešpor, Pernicová, Csémy, 1999).

3.3.2 Alkohol

Obrázek č. 4

Mezi látkami, které ovlivňují psychické funkce, zaujímá alkohol výjimečné postavení. Z hlediska návyku se alkohol nachází někde uprostřed mezi tvrdými drogami. Proti drogám má mírnější účinky, závislost se vyvíjí jenom u části subpopulace konzumentů, při trvalém užívání mírných dávek je možno dokázat i pozitivní účinky na zdravotní stav, zejména na kardiovaskulární systém. Naopak při zneužívání se alkohol stává stejně nebezpečným jako nejtvrdší drogy. Je o to nebezpečnější, že jeho zneužívání je v porovnání s tvrdými drogami méně kontrolovatelné zákonem. Alkohol je bohužel běžně dostupný za ceny, které naše životní úroveň umožňuje téměř každému. Žijeme ve společnosti, kde je mírná konzumace alkoholu běžná, okolí ji akceptuje (Bečková, Višňovský, 1999).

Vznik návyku alkoholismu není jednorázová záležitost. Z pijáka se stává alkoholik dle jeho věku za různou dobu. U patnáctiletého dítěte je to cca půl roku a více. U dospělého trvá většinou vznik závislosti roky (až pět let). **Čím je člověk mladší, tím vzniká závislost dříve.**

U mladých lidí jde často o prostředek záměrné intoxikace. Nejčastěji se opíjejí sami, málokdy je alkohol podán mládeži jinou osobou. Důvodem pití alkoholu bývá nejčastěji nuda či nedostatek nebo neznalost využití volného času.

Počátek alkoholismu se dá analogizovat se situací, kdy člověk hledá v alkoholu zdroj euforie – tj. příjemnou změnu nálady, obveselení, úlevu, odstranění potíží a duševního napětí, zapomnění, snahu o to, dodat si odvalu.

3.3.2.1 Sekundární důsledky alkoholismu

- Epileptické záchvaty u dříve neepileptických osob
- Nadměrné zatížení jater s jaterní cirhózou (vazivová přestavba jater), zvětšením jater (bez jater se nedá žít – pokud zcela vypoví, člověk zemře), eventuelně rakovina jater z nadměrné intoxikace
- Při poškození jater současné selhání ledvin
- Velmi často poškození slinivky břišní
- Vysoký krevní tlak
- Srdeční choroby
- Cévní mozková příhoda
- Poruchy srážení krve v důsledku nedostatku srážecích faktorů
- Rakovina dutiny ústní, jazyka, hltanu, hrtanu a jícnu, obzvláště při současném kouření nebo požívání nekvalitních alkoholických nápojů
- Gastritidy (záněty žaludeční sliznice)
- Impotence (<http://www.alkoholik.cz>)

Nejčastěji užívanými nelegálními drogami jsou v České republice marihuana, pervitin a heroin. Poměrně dosti velká je však i skupina mladistvých, kteří užívají těkavé látky.

3.3.3 Marihuana a hašiš

Obrázek č. 5

Jedná se o přírodní látky, které pocházejí z indického konopí. Marihuana je vlastně usušené květenství rostlin, hašiš je usušená pryskyřice z téže rostliny. Obě formy drogy obsahují látky vyvolávající řadu jednotlivých účinků, které se v celkovém projevu mohou dost lišit.

Od marihuany obvykle mladiství očekává, že přinese okamžiky euforie – smích často neadekvátní příčině, zvýšenou citlivost na určité podněty (výraznější vnímání zvuků, hudby, chutí). Myšlení může být jak zrychlené, tak i zpomalené. Koordinace pohybů bývá častěji změněná. Místo pocitů euforie se však mohou u někoho nebo někdy dostavit pocity zmatku, úzkosti a deprese. Marihuana a hašiš se nejčastěji kouří. Je možné je užít i do jídla nebo nápojů (Pokorný, Telcová, Timko, 2002).

3.3.3.1 Rizika užívání:

- Úrazy či dopravní nehody pod vlivem drogy
- Riziko rozvinutí dosud skryté vážné psychické poruchy (schizofrenie)
- Horší soustředění a prospěch
- Snížená pozornost a krátkodobá paměť
- Zúžení zájmů, sociální a kulturní perspektivy

- Zvýšená pravděpodobnost rozšíření užívání o další drogy (Hajný, 2001).

3.3.4 Pervitin

Obrázek č. 6

Pervitin je chemická látka, jenž je vyhledávána hlavně pro účinky, které spočívají ve stimulačním (povzbuzujícím) efektu. Tyto účinky lze najít i u dalších drog, jakými jsou kokain, crack, efedrin. Pocit euforie spojený se zvýšeným pocitem sebevědomí, překonání únavy či bolesti a spánku – to jsou některé z lákadel pervitinu, který pochází z velké části z domácí výroby. Účinek se dostavuje téměř okamžitě a mizí po několika hodinách. Drogu lze užívat různými formami: šňupat, kouřit nebo aplikovat nitrožilně (Hajný, 2001).

Na rozdíl od marihuany lze s větší jistotou tvrdit, že pravidelné užívání vyvolává závislost.

Při dlouhodobém užívání pervitinu dochází ke stavu neklidu, dostavují se při něm halucinace a psychotické stavy. Tyto stavy jsou srovnatelné s paranoidní formou schizofrenie. Může se jednat o rozvoj duševní poruchy paranoidního nebo paranoidně – halucinatorního syndromu v souvislosti s rozvojem toxické psychózy. Ta začíná tím, že postižený nabývá dojmu, že se v jeho okolí děje něco divného.

Pozoruje chování lidí ve svém okolí, začíná je podezírat z toho, že jej chtějí nějakým způsobem podrazit a všechny tyto paranoidní charakteristiky se postupně zvyrazňují (Pokorný, Telcová, Tomko, 2002).

3.3.4.1 Rizika užívání:

- Otrava (předávkování)
- Rychlý rozvoj závislosti
- Nebezpečné a nesmyslné jednání
- Úrazy, člověk může ublížit sobě i jiným
- Poškození duševního zdraví
- Poškození srdce, jater, ledvin
- Poruchy spánku
- Deprese
- Problémy s pamětí
- Riziko poškození plodu u těhotných žen (Hajný, 2002).

3.3.5 Kokain

Obrázek č. 7

Kokain je látka, která stahuje cévy, zrychluje dechovou frekvenci, má anestetický účinek, snižuje pocit únavy a hladu, rozšiřuje oční zornice. Při užití vyšších dávek se dostavuje úzkost, vztahovačnost, pocit svědění kůže. Při jeho dlouhodobém užívání se snižuje imunita organismu vůči infekcím a v oblasti nálady se dostavuje apatie.

Závislost na kokainu se neprojevuje nijak výrazně, za předpokladu, že se nedostaví psychické problémy, je možné ho snášet i dlouhodobě. Účinky se liší podle toho, jakým způsobem je užit.

Většinou se dostavuje již po několika sekundách psychomotorická stimulace projevující se euforií, která trvá zhruba půl hodiny. K odeznění účinku dochází za 1 – 2 hodiny. Poté následuje pocit sešlosti, únavy, ospalosti, a to bez možnosti usnout.

Kokain má podobné účinky jako pervitin, hlavním rozdílem je to, že kokain působí kratší dobu. Stejně je tomu i s riziky spojenými s užíváním kokainu (Pokorný, Telcová, Tomko, 2002).

3.3.6 Extáze

Obrázek č. 8

Extáze bývá též nazývána taneční drogou. Při jejím užití zesiluje smyslové vnímání (zrak, hmat, chuť, čich). U člověka dochází ke zvýšení schopnosti jeho empatie, tj. schopnost vcítit se do problému druhého. Ovšem vyšší dávky extáze vyvolávají nervozitu, bušení srdce, nespavost a závratě. Ty jsou druhý den vystřídány pocitem únavy, případně depresivitou. Nebezpečí euforie navozené vyšší dávkou drogy spočívá v tom, že euforie přehluší uvedené varovné somatické signály, v důsledku čehož dochází k vážným zdravotním komplikacím (přehřátí organismu a dehydratace), které mohou končit i smrtí. Po požití extáze dochází ke zvýšení krevního tlaku a pulsu, dostavuje se pocit sucha v ústech, někdy se mohou dostavit pocity nevolnosti (Pokorný, Telcová, Tomko, 2002).

3.3.6.1 Některá rizika spojená s užíváním

- Zhoršení paměti
- Emoční otupení
- Riziko kolapsu při dehydrataci a zvýšené aktivitě (tanec)
- Neopatrné nebo nebezpečné jednání pod vlivem drogy, včetně dopravních nehod
- Nepředvídatelnost účinku drogy, jatrní poškození až selhání (Hajný, 2002).

3.3.7 Heroin

Obrázek č. 9

Obrázek č. 10

Heroin patří k nejčastěji zneužívaným látkám skupiny opiátů. Aplikuje se injekčně a vyvolává silnou závislost s výrazným odvykacím syndromem.

Heroinismus je pokládán za nejtěžší formu toxikomanie. Heroin proniká velmi rychle do mozku a nástup jeho účinku je velmi prudký. Na dobu 1 – 7 hodin navozuje pocit příjemného uspokojení.

Heroin se šňupá, vdechují se jeho páry nebo se aplikuje nitrožilně i do svalů, v případě snahy o utajení vpichů, často se vpichuje také pod jazyk. Při podání má nárazový účinek, proto se někdy může stát, že nalezená mrtvola závislého, má jehlu v žíle (Pokorný, Telcová, Tomko,2002).

Na opiáty roste tolerance. To znamená, že k dosažení stejného účinku se musí dávka drogy zvyšovat

4 PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

Cílem prevence je cílevědomým, plánovitým a komplexním posilováním forem zdravého životního stylu minimalizovat výskyt a důsledky sociálně patologických jevů.

4.1 Obsah a členění prevence sociálně patologických jevů

4.1.1 Primární prevence

Primární prevence je prvotní, základní, přední. Jde o předcházení ohrožujícím situacím v celé sledované populaci. Nejčastěji se dělí na nespecifickou a specifickou prevenci.

A) **Nespecifická prevence** je obecná. Podporuje a rozvíjí sociálně žádoucí formy přirozeně. Zahrnuje zde výchovu v rodině, výchovu ve škole (besedy, přednášky), výchovu a vzdělání ve společnosti, systém sociální péče, sociální politiku, péči o zaměstnance a jejich rodiny.

B) **Specifická prevence** je zaměřena na konkrétní rizikovou oblast. Například předcházení prvnímu setkání dětí a mladistvých lidí s drogami. Specifická prevence doplňuje a cíleně rozvíjí prevenci nespecifickou.

4.1.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence se zaměřuje na rizikovou skupinu zvláště ohroženou negativním jevem – například AIDS mezi prostitutkami a prostitutky.

4.1.3 Terciární prevence

Tato prevence je zaměřena na jedince, u nichž se již negativní jev projevil. Snahou je zmírnění následků problémového jevu. Například snaha zabránit recidivě protizákonného jednání u mladistvých delikventů. Nebo metadonový program výměny stříkaček...(Zatloukalová, 2007).

5 ČINITELE OVLIVŇUJÍCÍ VÝSKYT A ROZVOJ SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

V kapitole 2.2 jsem popisovala příčiny vzniku sociálně patologických jevů. Mezi významné vlivy ovlivňující chování jedinců ale patří i rodina, vrstevnická skupina a v neposlední řadě masmédia.

5.1 Rodina

Podle Matouška (2003) je rodina skupina lidí spojená pouty pokrevního příbuzenství nebo právních svazků (sňatek, adopce). V širším pojetí se za rodinu začíná považovat i skupina lidí, která se jako rodina deklaruje na základě vzájemné náklonnosti. V některé fázi svého vývoje obvykle rodina sdílí stejnou domácnost.

„Rodina je malá primární neformální sociální skupina, kterou tvoří jedinci spojení pokrevními i a manželskými vztahy, popř. vztahy vzniklými na základě osvojení. Rodina je specifická bio-sociální skupina, v níž se uskutečňují některé společensky i osobně potřebné činnosti a vztahy. Přestože se v rodině projevuje silná rezistence tradičních vzorů, začíná v celém světě postupně převládat forma rodiny vyspělých průmyslových zemí s tradicí evropské kultury, která bývá označována jako manželská, nukleární, partnerská a demokratická a konzumní“ (Možný, 1999, s.15).

Souhlasím s tím, co říká Mitöchner, že funkční rodina má bezpochyby veliký význam pro řádný tělesný a duševní vývoj dítěte. Podle mého názoru je rodina nejdůležitějším sociálním faktorem v životě člověka a má zásadní význam pro normální sociální vývoj dítěte.

Rodina je místem, kde dítě získává první sociální zkušenosti pro další praktický život, učí se v závislosti na chování rodičů rolím, hodnotám a normám, které v budoucnu napodobuje, popřípadě se s nimi identifikuje nebo naopak je odmítá.

V souvislosti se socializací jedince má přirozené společenské prostředí rodiny zcela zásadní, nezastupitelný význam, pokud se jí daří uplatňovat její pozitivní roli. V opačném případě se rodina stává rizikovým faktorem pro vývoj dítěte a hlavním činitelem ovlivňujícím vznik deviantního chování (Mitlöchner, 2006).

„Rodinné prostředí a správná role rodičů při výchově má základní a nejdůležitější význam při formování osobnosti mladého jedince a je rozhodující pro jeho další mravní vývoj. Jestliže rodina svoji výchovnou funkci neplní, vznikají předpoklady vzniku kriminogenního prostředí. Demoralizující rodinné prostředí má silný vliv na vývoj názorů a návyků, ale bezprostředně i na konkrétní chování mladého jedince. V rodinách, kde se vykytuje alkoholismus, toxikomanie, trestná činnost nebo se dítě stává prostředkem páchaní trestné činnosti tak vzniká situace, ve které zcela objektivně a prokazatelně dochází k ohrožení jeho mravní výchovy...atd.“(Mitlöhner, 2006, s.89).

Vlivy v rodině, kde dítě vyrůstá, bývají někdy důležitější než dědičnost. Na úrovni rodiny také existuje velké množství rizikových a ochranných činitelů.

Nejdůležitější z nich shrnu v tabulce č. 1 (Nešpor, 2001).

Rizikové činitele (zvyšující riziko problémů)	Ochranné činitele (snižující riziko problémů)
Nedostatek času na dítě.	Přiměřená péče, dostatek času na dítě.
Malá péče, nedostatečný dohled.	Přiměřený dohled a dostatečná péče.
Nesoustavná a přehnaná přísnost střídána se zanedbáváním dítěte..	Styl výchovy je vřelý a středně omezující. Výchova je laskavá, ale důsledná.
Rodiče schvalují alkohol a jiné návykové látky u dětí.	Rodiče návykové látky u dětí neschvalují.
Někdo z rodičů žijících ve společné domácnosti zneužívá alkohol nebo jiné návykové látky.	Nikdo z domácnosti návykové látky ani alkohol nezneužívá.
Sexuální zneužití nebo týrání dítěte v rodině.	Dítě je v rodině v bezpečí.
Rodina špatně funguje, nejasné nebo nepřiměřené rozdělení rolí.	Sdílená zodpovědnost v rodině. Přiměřené a jasné rozdělení rolí, rodina dobře funguje.

Tabulka č. 1

Domnívám se, že význam rodiny pro dospívajícího je klíčový, svým způsobem ojedinělý, prakticky nezastupitelný. Je to dáno nacházením uspokojování potřeb, které je pro průběh dalšího sociálního začleňování rozhodující. I když dobrý nebo špatný příklad rodičů má určitý význam, není zdaleka jediným vlivem, který na dítě působí. Proto nelze opomenout nemalý vliv školy, vrstevníků či médií.

5.2 Vrstevnické skupiny

V době dospívání je vliv kamarádů či vrstevníků na dospívajícího obrovský. Někdy se je snaží napodobovat, jindy se od nich lišit a nebo je předstihnout. Pokud kamarádi žijí rizikovým životním stylem, představují zvýšené riziko i pro dítě.

Vliv názorů stejně starých dospívajících, stejně jako snaha se jim vyrovnat, překonat je nebo upoutat jejich pozornost, jsou podle mého názoru jedním z mnoha faktorů, které se podílejí na tom, že dítě podlehne vlivu sociálně patologických jevů. Tlak skupiny vrstevníků se uplatňuje mnoha způsoby. Pro dítě je těžké jim odolat, udržet si vlastní (dosud nehotovou) identitu, žít zdravě a správně, jak chtějí rodiče. Zvláště takové dítě, které si není jisté samo sebou, hledá přirozeně jakékoliv cesty, jak dosáhnout mezi vrstevníky dobrého postavení (Hajný, 2001).

Každý dospívající cítí silnou potřebu někam patřit a zároveň se chce odpoutat od světa dospělých. Právě parta nabízí pocit nezávislosti, podporuje vzájemnou soudržnost a pocit sounáležitosti s celkem. Velice záleží na tom, jak je taková parta zaměřena, protože vytváří na své členy velký tlak ve směru podřízení se skupinovým normám. Tyto normy však nemusejí být uznávány společností. Mohou být dokonce na hranici trestné odpovědnosti.

Zde uvádím tabulku rizikových a ochranných činitelů u vrstevníků (Nešpor, 2001).

Rizikové činitele (zvyšující riziko problémů)	Ochranné činitele (snižující riziko problémů)
Přátelé a známí pijí alkoholické nápoje, berou drogy nebo hazardně hrají.	Alkohol, drogy a hazardní hry odmítají.
Mají problémy s autoritami, rebelují.	Respektují dobré dospělé autority.

Rizikové činitele (zvyšující riziko problémů)	Ochranné činitele (snižující riziko problémů)
Jsou mnohem více ovlivňováni špatnými kamarády než rodiči.	Respektují dobré rodičovské autority.
Mají sklon dítě zesměšňovat, snižovat jeho sebevědomí nebo ho dokonce šikanovat.	Respektují jednotlivé členy kolektivu.
Vrstevníci mají další přátele, kteří zneužívají alkohol, tabák, drogy nebo hazardně hrají.	Vrstevníci mají přátele, kteří žijí zdravým způsobem života.
Vrstevníci dospívajícího aktivně vybízejí pít alkohol, kouřit, brát drogy nebo hazardně hrát.	Vrstevníci mladistvého aktivně odrazují od alkoholu, tabáku, drog, hazardní hry (sami nebo v důsledku cílené prevence).
K alkoholu a drogám se spíše staví pozitivně. Začínají brzy alkohol a drogy zneužívat.	K alkoholu, drogám se spíše staví negativně. Alkohol a drogy nezneužívají, nebo až ve vyšším věku.
Chovají se protispolečensky, jsou odcizení	Jsou schopni přijímat a ctít dobré hodnoty.

Tabulka č. 2

Je důležité, když rodiče znají kamarády svého dítěte. Dávají tím najevo, že je jejich dítě zajímavá a že jim není lhostejné, s kým a jak tráví svůj volný čas.

5.3 Škola

Domnívám se, že i vliv školního prostředí může být pro řadu věcí rozhodující. V době dospívání význam spolužáků jako zrcadla a zdroje pocitu vlastní hodnoty stále stoupá. Žáci si ve třídě vytvářejí svou vlastní subkulturu, která se vyznačuje zvláštním jazykem, zvyklostmi, rituály, na níž jsou učitelé v lepším případě více a v horším případě méně napojeni. Ve třídě vznikají i podskupiny zvláštních sub-subkultur, jež jsou k bližšímu kontaktu motivovány společnými zájmy, společnými činnostmi.

V některých případech mohou být tyto podskupiny zárodkem asociálních part. Jejich vzniku napomáhá neangažovanost učitele, resp. jeho zřetelné preferování či zatracování některých žáků. Prostředků k tomu má učitel mnoho.

Segregace málo nadaných, a tím pádem rizikovějších dětí může mít mnohem nenápadnější podobu poznámek utroušených během vyučování, přehlížení iniciativ žáků, „alergických reakcí“ na prohršky proti kázni či na neznalost učiva.

„Učitelův nezájem či agresivita mohou být také živnou půdou šikanování ve třídě. Není zcela vyjímecné, že učitel svým chováním agresorům označí jedince, který je v nějakém ohledu nedostačivý a jehož se pak děti cítí oprávněny bezrestně napadat. Vyšší riziko sociálního selhání mají žáci, respektive podskupiny žáků špatně ve škole prospívajících, s vyšším potenciálem agresivity, s vlastní subkulturou „odpojenou“ od vlivu učitele a školy, resp. napojenou na potenciálně asociální vlivy (na herny, na zdroje alkoholu, drog atd.)“ (Matoušek, Kroftová 2003, s.75-77).

I na úrovni školy existuje řada významných ochranných, ale také rizikových vlivů.

Popisují je v tabulce č. 3 (Nešpor, 2001).

Rizikové činitele	Ochranné činitele
Škola prevenci neprovádí nebo používá neúčinné postupy jako jednorázové přednášky atd.	Škola provádí prevenci problémů působených návykovými látkami systematicky a používá účinné postupy jako peer programy, nácvik sociálních dovedností nebo pozitivní alternativy pro ohrožené.

Rizikové činitele (zvyšující riziko problémů)	Ochranné činitele (snižující riziko problémů)
Selhávající a problémoví žáci jsou zesměšňováni a ponižováni.	Pro selhávající a problémové žáky škola hledá pozitivní alternativy i cesty, jak jim pomoci. Chrání i jejich sebevědomí.
Atmosféra na škole je cynická, odcizená, postrádá nabídku pozitivních hodnot.	Škola vede k formování prosociálního chování, pomoci druhým, k pozitivním hodnotám.
Neexistují návaznost na kvalitní mimoškolní aktivity a vhodné způsoby trávení volného času.	Je dobrá návaznost na kvalitní způsoby trávení volného času a mimoškolní aktivity.
Pokusy o prevenci mají neinteraktivní charakter (žáci jsou při ní spíše pasivní).	Prevence má interaktivní charakter (žáci jsou při ní aktivní).
Škola při prevenci problémů s návykovými látkami dostatečně nespolupracuje s rodiči.	Škola při prevenci s rodiči dobře spolupracuje a komunikuje.
Škola nespolupracuje s užitečnými organizacemi a institucemi ve svém okolí.	Škola komunikuje a spolupracuje s prospěšnými organizacemi v okolí (např., zdravotníci atd.).

Tabulka č. 3

5.4 Masmédia

Negativní je v dnešní době i vliv médií. O tomto vlivu, zejména televize na socializaci mládeže nemůže být pochyb. V televizi je denně nabízena nemalá porce násilí, dospívající se s postavami ztotožňuje a vytváří si nevhodné vzorce chování. Může se tím měnit i jeho hodnotový systém.

Domnívám se, že rizikovým faktorem v dnešní době je i silný vliv audiovizuálních médií, např. filmu.

Z pohledu teorie sociálního učení může být divák sledující kladné hrdiny filmů, kteří na plátně konzumují alkohol a kouří, aniž by v důsledku toho zažívali jakékoliv zdravotní či jiné negativní následky, ohrožen, protože lze očekávat, že pokud je pro něj hrdina dostatečně atraktivní, jeho chování napodobí.

V tabulce je shrnuto, co může být na úrovni sdělovacích prostředků prospěšné a co naopak škodí (Nešpor, 2001).

Škodí	Prospívá
Návody, jak si návykové látky opatřit nebo vyrobit nebo, kde je získat.	Nabízení lepších možností.
Popisování senzačních prožitků pod vlivem drog.	Nabízení dobrých vrstevnických modelů, tedy mladých lidí, kteří žijí zdravě a rozumně.
Podrobné zabývání se drogovými a alkoholovými skandály známých osobností.	Informace o tom, kde hledat pomoc pro různé problémy, včetně problémů s návykovými látkami
Jednostranná kritika zákonů, policie. Snižování dostupnosti návykových látek totiž bývá užitečnou součástí širších preventivních programů.	Pomoci lidem, aby si problém s návykovými látkami u dětí a dospívajících více uvědomili, aby si opatřili další informace a zejména, aby byli v této oblasti aktivnější

Tabulka č. 4

6 PREVENCE NA ŠKOLÁCH

Prevence ve školách se mimo jiné realizuje nejčastěji na základě vypracované dlouhodobé **školní preventivní strategie** jejíž součástí je každoročně aktualizovaný **Minimální preventivní program**. Základní postupy prevence musí být v souladu s platnou legislativou. Mezi nejčastěji používanou patří především:

- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14 423/1999-22 (Věstník MŠMT sešit 5/1999)
- Pedagogové proti drogám - Program preventivních aktivit uplatňovaných ve školách a školských zařízeních (MŠMT 1999)
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j.: 28 275/2000-22 (Věstník MŠMT sešit 1/2001)
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002)
- Volný čas a prevence u dětí a mládeže (MŠMT 2002)
- Evaluace a diagnostika preventivních programů (MŠMT 2002)
- Informace pro odbory školství krajských úřadů, předškolní zařízení, školy a školská zařízení
Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané,
č.j.: 25 884/2003-24 (Věstník MŠMT sešit 11/2003)
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11691/2004-24
(Věstník MŠMT sešit 6/2004)
- Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství,
mládeže a tělovýchovy na období 2005-2008, č.j.: 10 844/2005-24

- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j. 37 014/2005 (Věstník MŠMT sešit 2/2006)
- Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j. 20 006/2007-51 (Věstník MŠMT sešit 11/2007)

Do systému prevence v resortu školství, mládeže a tělovýchovy patří jednotlivé instituce a organizace veřejné správy a další subjekty. Jde především o:

- ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a jeho vybrané přímo řízené organizace
- odbory školství, mládeže a tělovýchovy na krajských úřadech
- základní, střední a speciální školy
- školní družiny, školní kluby, domovy mládeže
- střediska pro volný čas dětí a mládeže
- pedagogicko – psychologické poradny a střediska výchovné péče
- školská zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy

6.1 Školní preventivní strategie

6.1.1 Princip školní preventivní strategie:

Základním principem strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školství je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a zachování integrity osobnosti. Jedná se o oblast zabývající se prevencí s cílem zabránit výskytu rizikového chování v daných oblastech, nebo co nejvíce omezit škody působené jejich výskytem mezi žáky. Hlavním cílem strategie je poskytování prevence SPJ komplexně, tj. ve všech oblastech, jichž se prevence SPJ dotýká.

Zaměření primární prevence:

- předcházení rizikovým jevům v chování žáků jako je zejména záškoláctví, šikana, rasismus, xenofobie, vandalismus, kriminalita, delikvence, užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky), závislost na politickém a náboženském extremismu, netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling).

- rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech domácího násilí, týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže, poruchy příjmu potravy (mentální anorexie, mentální bulimie).

Používané formy prevence:

- Nespecifická primární prevence – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, tj. zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe i své jednání.
- Specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Např. selektivní prevenci, kterou zaměřujeme na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšenou hrozbu rizikového chování, nebo indikovanou prevenci, kterou zaměřujeme na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.
- Efektivní primární prevence – kontinuální a komplexní programy, interaktivní programy, především programy pomáhající čelit žákům sociálnímu tlaku, zaměřené na zkvalitnění komunikace, nenásilné zvládnutí konfliktů, odmítání návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí, zvládnutí úzkostí a stresu apod.

6.1.2 Dlouhodobé cíle prevence:

- vytvářet pozitivní prostředí a klima školy podporující zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chutí do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity). Současně je důležité vytvářet podmínky pro předcházení vzniku rizikového chování.
- zabezpečit poskytování plnohodnotného poradenství v oblasti primární prevence SPJ ve škole pro žáky, zákonné zástupce žáků, pedagogy i ostatní zaměstnance školy.
- důsledně řešit nejen aktuální problémy související s výskytem SPJ ve škole.

- podporovat aktivity zaměřené na využívání volného času žáků se zřetelem na jejich zájmy a jejich možnosti včetně spolupráce s dalšími subjekty.
- poskytovat žákům a zákonným zástupcům nezbytné informace nutné k zajištění jejich ochrany před SPJ.
- zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků před škodlivými účinky návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně veškerých školních akcí i mimoškolních činností a domova mládeže.
- podporovat pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu jako základní podmínku vytváření produktivního prostředí a dobrého sociálního klimatu třídy a školy.
- podporovat pozitivní vzájemné vztahy mezi žáky (a mezi žáky a učiteli) jako základ prevence šikanování a násilí na školách. Také vytvářet bezpečné prostředí za účelem:
 - podpory solidarity a tolerance
 - podpory vědomí sounáležitosti
 - posílení a vytváření podmínek pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
 - uplatnění spolupráce mezi žáky a rozvíjení jejich vzájemného respektu
 - rozvíjení jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince
- zvyšovat schopnost žáků činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí.
- podporovat další vzdělávání metodika školní prevence a výchovné poradkyně na škole.
- podporovat další vzdělávání pracovníků (pedagogických i nepedagogických) v akreditovaných kurzech k problematice všech oblastí SPJ.
- zajistit a podporovat týmovou spolupráci školního metodika, výchovné poradkyně a třídních učitelů při přípravě, realizaci a vyhodnocování MPP.
- spolupracovat s krajským školským koordinátorem prevence a v případě řešení vážnějších případů s dalšími zainteresovanými institucemi – Policie ČR, orgány sociálně – právní ochrany dětí, školská poradenská zařízení aj.

6.1.3 Krátkodobé cíle prevence:

- důsledným působením na žáky (ve vyučovacích předmětech, činnostech domova mládeže a pomocí plnění MPP) v oblasti primární prevence zaměřené na tabákové výrobky, snížit počty kouřících žáků prvních a druhých ročníků.
- eliminovat a omezovat podmínky a prostředí rozvíjející možnosti šikany zvýšeným zaměřením se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách, na domově mládeže a to bez ohledu na to, zda tam k projevům šikany již došlo či ne.
- motivovat rodiče k účasti na různých akcích, prezentacích a odborných soutěžích žáků, včetně jejich podílu na evaluaci školy.
- vytvářet podnětné prostředí včetně osobního příkladu pracovníků školy, které eliminuje nárost problémového chování žáků, které ve svém důsledku často vede k počátkům šikany.
- motivovat žáky a vytvářet ve škole a domově mládeže vhodné podmínky pro zdravé stravovací návyky žáků a tím omezovat narůstající poruchy příjmu potravy.
- dosáhnout lepší spolupráce a důvěry mezi pedagogy a žáky, pedagogy a zákonnými zástupci při řešení primární prevence SPJ.
- vést žáky k uvědomělosti a schopnosti rozpoznat protiprávní jednání, být všímaví vůči svému okolí a upozornit pracovníky školy na nevhodné chování či jednání.

6.1.4 Začlenění primární prevence SPJ do ŠVP:

Do všech vzdělávacích programů postupně vydaných ředitelem školy bude začleněna problematika prevence sociálně patologických jevů u žáků. V současné době je tato problematika začleněna do školních osnov a výuky jednotlivých předmětů tak, aby se prevence SPJ u žáků stala jejich přirozenou součástí.

Dalšími body školní preventivní strategie jsou povinnosti ředitele školy ve vztahu k primární prevenci, povinnosti školního metodika prevence a pedagogů.

Tyto povinnosti popisují zde:

Účinné fungování systému prevence v resortu školství, mládeže a tělovýchovy ve školách zajišťuje ředitel školy, školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitelé a vychovatelé.

Všichni, zejména pak školní metodik prevence by měli spolupracovat s odborným pracovníkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, s krajským školským koordinátorem prevence a s okresním metodikem prevence.

Ředitel školy vytváří podmínky pro realizaci minimálního preventivního programu a je také za něj odpovědný. Vytváří také podmínky pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů zejména:

- zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci sociálně patologických jevů.
- koordinací tvorby, kontrolou a pravidelným vyhodnocováním Minimálního preventivního programu a začleněním Školního preventivního programu do osnov a učebních plánů školního vzdělávacího programu školy.
- řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem sociálně patologických jevů.
- jmenováním školním metodikem prevence pedagogického pracovníka, který má pro výkon této činnosti odborné předpoklady, případně mu umožní studium k výkonu specializovaných činností v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- pro systematické další vzdělávání školního metodika v oblasti specifické primární prevence a pro činnost školního metodika s žáky a zákonnými zástupci ve škole.
- podporou týmové spolupráce školního metodika, výchovného poradce, školního psychologa/ školního speciálního pedagoga, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocování Minimálního preventivního programu.
- spoluprací s metodikem prevence s PPP a s krajským školským koordinátorem prevence.
- podporou aktivit příslušného obecního úřadu zaměřených na využívání volného času žáků se zřetelem k jejich zájmům a jejich možnostem spolupráci se zájmovým sdruženími a dalšími subjekty.

Školní metodik prevence koordinuje přípravu tvorby Minimálního preventivního programu školy, dle aktuálních potřeb a podmínek program inovuje, podílí se na realizaci aktivit a pravidelně vyhodnocuje jeho účinnost.

Dále koordinuje aktivity zaměřené na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.

Odborně a metodicky pomáhá především třídním učitelům a učitelům odpovídajících výchovně vzdělávacích předmětů, ve kterých je možné vhodnou formou zavádět do výuky etickou a právní výchovu, výchovu ke zdravému životnímu stylu aj. oblasti preventivní výchovy. Školní metodik prevence zajišťuje a předává odborné informace o problematice SPJ, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy. Poskytuje učitelům a ostatním pracovníkům školy odborné i aktuální informace z oblasti prevence a koordinuje jejich vzdělávání v oblasti SPJ. Sleduje a vyhledává ve spolupráci s dalšími pracovníky škol rizika vzniku a projevy sociálně patologických jevů a navrhuje cílená opatření k včasnému odhalování těchto rizik a k řešení vzniklých problémů. Spolupracuje s okresním metodikem preventivních aktivit, účastní s pravidelných porad organizovaných tímto pracovníkem a zajišťuje přenos zásadních informací z jejich obsahu. Na základě pověření ředitele školy spolupracuje se školskými a dalšími krizovými, poradenskými a preventivními zařízeními, se zařízeními realizujícími vzdělávání v prevenci a s institucemi zajišťujícími sociálně právní ochranu dětí a mládeže, zajišťuje informovanost žáků školy, jejich zákonných zástupců a pracovníků školy o činnosti těchto institucí a organizací. Také se podílí na zájmové činnosti žáků v oblasti prevence, prezentuje výsledky preventivní práce školy a získává nové odborné informace a zkušenosti.

Přímo ve škole se na prevenci podílejí také **pedagogové**. Ti spolupracují se školním metodikem prevence na zachycování varovných signálů, podílí se na realizaci Minimálního preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě. Dále motivují žáky k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem a dbá na jejich důsledné dodržování, podporují rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy. Zprostředkovávají komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a jsou garanty spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy.

6.1.5 Minimální preventivní program

Minimální preventivní program je konkrétní dokument školy zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Minimální preventivní program je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrostí forem preventivní práce s žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy. Tento program škola zpracovává na jeden školní rok. Je zpracováván školním metodikem prevence a podléhá kontrole České školní inspekce. Je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy.

Mezi hlavní aktivity škol a školských zařízení v rámci Minimálního preventivního programu patří:

- odpovědnost za systematické vzdělávání školních metodiků prevence a dalších pedagogických pracovníků v metodikách preventivní výchovy, v netradičních technikách pedagogické preventivní práce s dětmi a mládeží (interaktivní techniky, nácviky praktických psychologických a sociálně psychologických dovedností, techniky rozvíjení osobnosti, metody vytváření pozitivních vztahů mezi žáky apod.) a v řešení problémových situací souvisejících s výskytem sociálně patologických jevů
- systémové zavádění etické a právní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu aj. oblastí preventivní výchovy do výuky jednotlivých předmětů, ve kterých ji lze uplatnit
- vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času dětí a mládeže
- spolupráce s rodiči a osvětová činnost pro rodiče v oblasti zdravého životního stylu a v oblasti prevence problémů ve vývoji a výchově dětí a mládeže
- průběžné sledování konkrétních podmínek situace ve škole nebo školském zařízení z hlediska rizik výskytu SPJ a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených dětí a mladistvých
- poskytování poradenských služeb školního metodika prevence a výchovného poradce žákům a jejich rodičům a zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a učitele (materiály Střední školy oděvní a služeb Vizovice).

6.2 Minimální preventivní program Střední školy oděvní a služeb

Vizovice

Cílem programu je podporovat zdravý a zdravý životní styl, pomáhat s osvojováním si pozitivního sociálního chování a tím rozvíjet dovednosti vedoucí k odmítání všech forem sebestrukce, projevů agresivity a porušování zákona. Cílovou skupinou, pro kterou je MPP určen jsou chlapci a dívky ve věku 15 – 19 let, celkem je to 598 studentů.

Realizace programu: Plánované akce jsou průběžně uskutečňovány v souladu s časovým plánem, tyto akce jsou zabezpečovány uvedenými organizacemi, lektory a pedagogickými pracovníky školy. Každá akce je vyhodnocena písemně žáky i pedagogickými pracovníky. S případnými požadavky na materiální či finanční podporu se lektori a pedagogičtí pracovníci mohou obracet na vedení školy.

Spoluprací celé školy, všech žáků, učitelů, zákonných zástupců žáků a zástupců různých institucí, za podpory vzájemné důvěry a respektu se škola snaží rozvíjet nejen potřebné kompetence žáků, otevřenost a důvěru ve vztahu žák – žák, žák – učitel, žák – rodič, učitel – rodič, jedinec – tým apod., ale také atmosféru ve škole. Evidence včetně efektivity plnění plánu MPP je vedena písemně a je každoročně evaluována.

V tomto školním roce (2008/2009) je na této škole nově zřízen Školní informační kanál (dále ŠIK), jehož provozovatelem je ŠIK CZ s.r.o. Praha 3.

Hlavním smyslem tohoto nového projektu ve školství je osvětové a edukativní informování mládeže z oblasti SPJ na školách v ČR prostřednictvím informačních spotů vysílaných na velkoplošné obrazovce na chodbě školy denně od 6.30 do 16.30 hod.

Strategie a metody:

Vztah učitel – žák

Škola se snaží budovat vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. Učitel získává důvěru i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, sociálním prostředím žáka.. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovným poradcem atd. Na základě dosažení dohody o společných cílech a postupech dochází k celkové a jednotné podpoře žáka.

Skupinová práce

Žáci velkou část vyučování spolupracují ve dvojicích a skupinách. Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí týmové práce, řešení konfliktu (učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu). Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku.

Jednou z možností je např. vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo diskutovat na základě pravidel diskuze, sdílet své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

Projektové vyučování a celoškolní projekty

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Toto vyučování umožňuje intenzivní spolupráci tříd v rámci ročníku. Celoškolní projekt navíc podporuje spolupráci žáků napříč ročníky. Žáci se tímto navzájem poznávají a dokáží spolupracovat starší s mladšími. **Je to podstatný prvek prevence šikany starších ročníků vůči mladším.**

Individualizované hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitelů. Jsou informováni o svém pokroku i nedostacích. Je oceňováno úsilí žáka míra jeho pokroku bez srovnání s výkonem ostatních. Je podporován jeho individuální talent a zájem. Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách podle zaměření žáka.

Škola pomáhá žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly a taky vybudovat si pozitivní vztah k okolnímu světu.

Komunikace se zákonnými zástupci žáků

Učitelé nabízejí všem zákonným zástupcům možnost individuální konzultace a vyzývají je, aby tuto možnost využívali. Zákonní zástupci mají možnost navštívit výuku a tím lépe poznat nejen prostředí školy, ale potřeby žáků ve škole.

Pedagogická diagnostika

Učitelé věnují pozornost žákům, registrují signály o možném problému žáka a hledají příčiny a vhodné formy nápravy. Využívají možnosti spolupráce s metodikem prevence a výchovnou poradkyní. Pokud je potřeba, spolupracují také s rodiči žáka a všichni se společně zapojí do diagnostického terapeutického procesu. Případně může být využito dalších odborných institucí (PPP aj.).

Aktivity podporující dobré vztahy a umožňující seberealizaci a učení se v reálných situacích:

Těchto aktivit škola nabízí celou řadu. Zde uvádím konkrétní z nich:

- kulturní programy (kina, pravidelná divadla, koncerty...)
- školní výlety a exkurze
- široká nabídka kroužků se zaměřením na ruční práce, výtvarnictví, sport, vaření, cizí jazyky, turistiku...
- pravidelné besedy žáků s vedením školy – 2x za školní rok
- návštěva celostátních i mezinárodních veletrhů (Beauty, Unie kosmetiček, Kabo)
- vánoční besídka se zapojením všech tříd školy
- přehlídka odborné a zájmové činnosti žáků školy pro širokou veřejnost
- účast v mezinárodních projektech
- výměnné pobyty žáků se školami se stejným zaměřením
- poskytování poradenství v oborech pro základní školy, úřady práce, domovy dětí, dětské domovy, mateřská centra apod.
- sportovně turistický kurz pro žáky všech druhých ročníků
- lyžařský a výcvikový kurz pro žáky prvních ročníků
- podíl na humanitních sbírkách – Červená stužky, Bílá pastelka, Svátek s Emilem, Květinka atd.
- školní, celostátní a mezinárodní kola soutěží

- knihovna a fonotéka pro žáky i učitele – pravidelně doplňována
- publikační činnost učitelů i žáků do Vizovických novin, Učitelských novin, časopisu Kadeřnická a kosmetická praxe, Textilžurnál aj.
- výstavy prací žáků na Krajském úřadě Zlín, Městském úřadě Vizovice, zámku Vizovice + mezinárodní fotografická výstava
- spolupráce žáků na úpravě webových stránek školy, tvorbě filmů o škole
- možnost využívání také emailové komunikace se školním metodikem prevence a výchovnou poradkyní
- zřízení stálé nástěnky týkající se prevence a výchovného poradenství – s nepřetržitou aktualizací, seznamem nejdůležitějších telefonů (Minimální preventivní program Střední školy oděvní a služeb Vizovice, 2008).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 ÚVOD

Již ve své bakalářské práci jsem se věnovala problematice výskytu sociálně patologických jevů u mládeže, konkrétně u žáků Základní školy ve Vizovicích. Jelikož mě toto téma velice zajímá, rozhodla jsem se zjistit, jak se tato problematika dotýká žáků Střední školy oděvní a služeb ve Vizovicích.

Ve výzkumu č. 1 jsem se rozhodla zabývat otázkami, jaké aktivity škola nabízí v oblasti prevence SPJ, zda tyto aktivity mají vliv na změnu životního stylu těchto žáků, jestli žáci vědí, kam se v případě, že budou mít nějaký problém, obrátit, Jaké mají zkušenosti s drogami, šikanou...

Součástí výzkumu č. 1 bylo také stanovení cílů, které budou v této práci ověřovány. Obecným cílem mého výzkumu bylo zmapování jak škola účinně působí na žáky v oblasti SPJ. Dále byly stanoveny tyto cíle:

- 1) Zjistit, zda působením školy dochází ke snižování SPJ.
- 2) Zjistit, zda k SPJ více inklinují žáci učebních oborů nebo žáci maturitních oborů .

Ve výzkumu č. 2 jsem se zabývala otázkami, zda je škola stále bezpečným místem pro všechny. Toto šetření má odhalit současný stav v dané

Na výše uvedené otázky jsem se ptala formou dotazníku a jeho vyhodnocením jsem se pokusila zjistit, jaký postoj zaujímají mladiství k této problematice.

8 VÝZKUMNÁ SONDA

V průběhu měsíce března 2009 byla provedena výzkumná sonda mezi žáky Střední školy oděvní a služeb ve Vizovicích. Zvolena byla forma primárního výzkumu – šetření pomocí dotazníku. Tato metoda má řadu výhod – rychlost, dostupnost, možnost statistického a grafického znázornění.

Cílem této sondy bylo potvrdit nebo vyvrátit stanovené cíle ve výzkumu číslo 1. Cílem výzkumu číslo 2 bylo zjistit, zda je škola stále bezpečným místem pro všechny.

Za účelem výzkumné sondy bylo v prvním výzkumu osloveno 200 žáků prvních až čtvrtých ročníků na Střední škole oděvní a služeb ve Vizovicích. Vzorek byl rozdělen na 100 žáků učebních oborů a 100 žáků oborů studijních. Výzkum byl zvolen kvantitativní s proměnnými vztahujícími se k jedinci (subjektu – jeho individuální zkušenosti, názory, pojetí, atd.) a s měřitelnými proměnnými (kdy je možné určit počet nebo míru, stupeň jevu nebo vlastností).

Žákům vyplňování nečinilo problémy. Žáci maturitních oborů vyplnily dotazníky pečlivěji a s větší svědomitostí.

Pro výzkum č. 2 bylo osloveno celkem 100 žáků třetích ročníků Střední školy oděvní a služeb ve Vizovicích. Tento výběr nebyl náhodný, neboť tito žáci byli v roce 2006, kdy se poprvé tento výzkum prováděl, v prvních ročnících. I zde jsem ke sběru dat použila písemnou formu zjišťování, anonymní dotazník. Dotazník obsahoval celkem 16 otázek, které byly položeny srozumitelně a ve kterých si žáci vybírali ze dvou variant odpovědí – ano, ne.

Dotazníky jsem žákům rozdávala osobně, pod dohledem školního metodika prevence.

Odpovědi na otázky byly vyhodnoceny pomocí grafů.

8.1 Vzory dotazníků

Viz. Příloha č. 1.a č. 2

9 VÝSLEDKY VÝZKUMU ČÍSLO 1

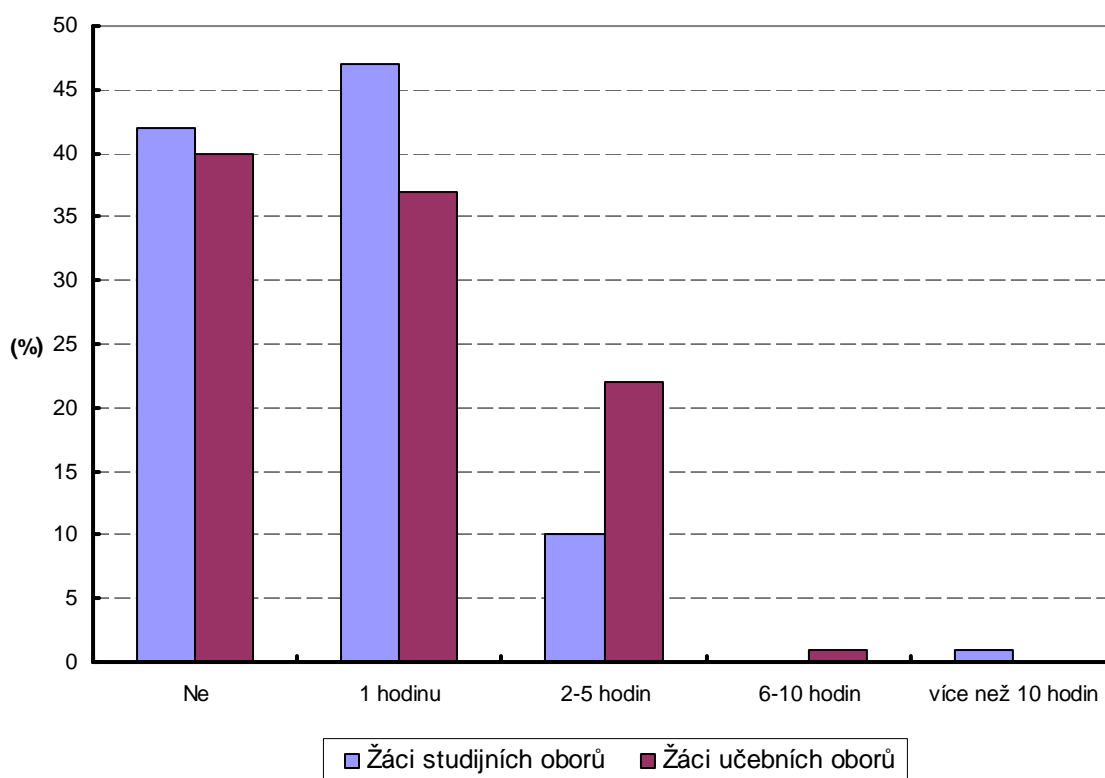
Na dotazníky ve výzkumu číslo 1 odpovídalo celkem 200 respondentů prvních až čtvrtých ročníků. 100 žáků učebních oborů Kadeřník a Fotograf a 100 žáků studijních oborů Oděvnictví a Kosmetička. Z celkového počtu 200 respondentů bylo pouze 13 chlapců.

9.1 Otázka č. 1

Měli jste letos ve škole nějaké hodiny o alkoholu, tabáku a drogách?

Nejčastější odpovědí na tuto otázku u žáků studijních oborů bylo, že měli letos jednu hodinu o alkoholu, tabáku a drogách (47% dotázaných), 42% respondentů odpovědělo, že ve škole neměli žádnou hodinu na toto téma, 10% uvedlo, že měli 2 – 5 hodin, 1% uvedlo, že jich bylo více než 10 a na možnost odpovědi, že těchto hodin bylo 6 – 10 neodpověděl ani jeden žák.

U žáků učebních oborů bylo nejčastější odpovědí (40%), že hodinu zaměřenou na alkohol, tabák a drogy neměli ani jednu, 37% dotazovaných odpovědělo, že letos jednu hodinu měli, 22% respondentů uvedlo, že měli 2 – 5 hodin, 1% napsalo, že těchto hodin bylo 6 – 10 a na možnost, že jich bylo více než 10 neodpověděl ani jeden žák.

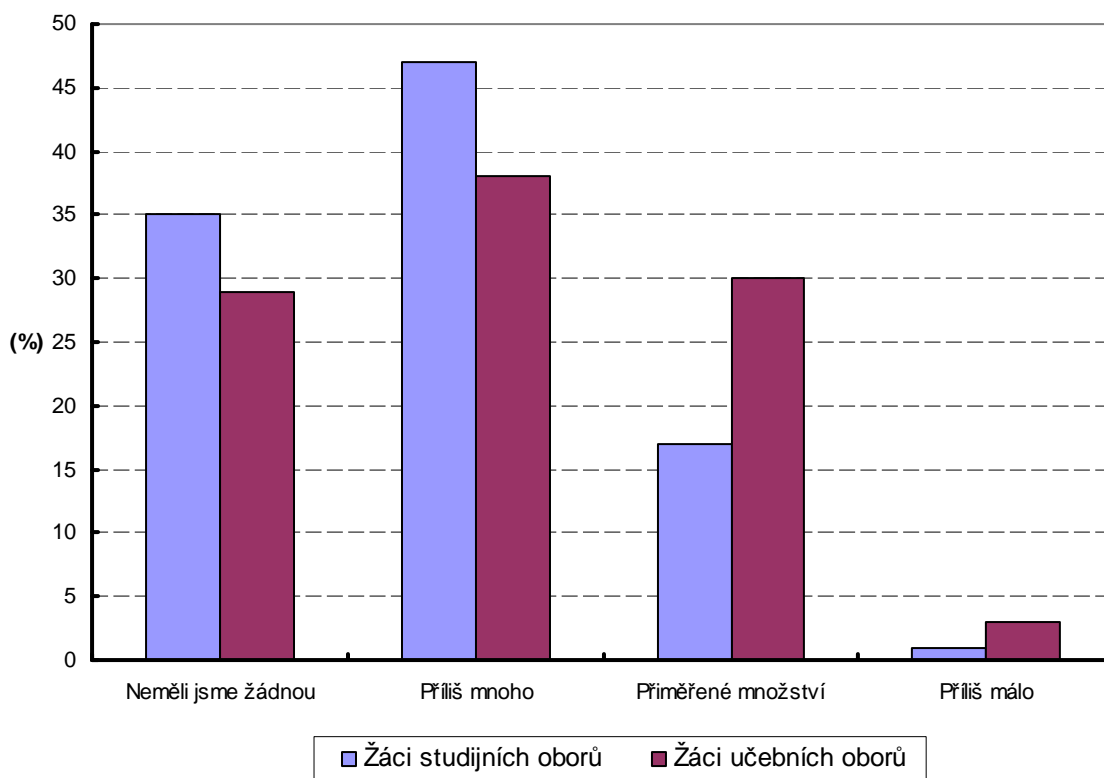
Graf č. 1

9.2 Otázka č. 2

Myslíš si, že jste v tomto školním roce měli příliš mnoho/ málo aktivit ohledně alkoholu, tabáku a drog?

U žáků studijních oborů bylo nejčastější odpovědí, že měli příliš málo aktivit ohledně alkoholu, tabáku a drog, 35% žáků odpovědělo, že žádnou takovou aktivitu neměli, 17% uvedlo, že jich měli přiměřené množství a 1% odpovědělo, že jich bylo příliš mnoho.

Žáci učebních oborů nejčastěji uvedli odpověď, že měli příliš málo takových aktivit (38%), 30% napsalo, že jich měli přiměřené množství, 29% odpovědělo, že žádnou aktivitu na toto téma neměli a 3% uvedlo, že jich absolvovali příliš mnoho.

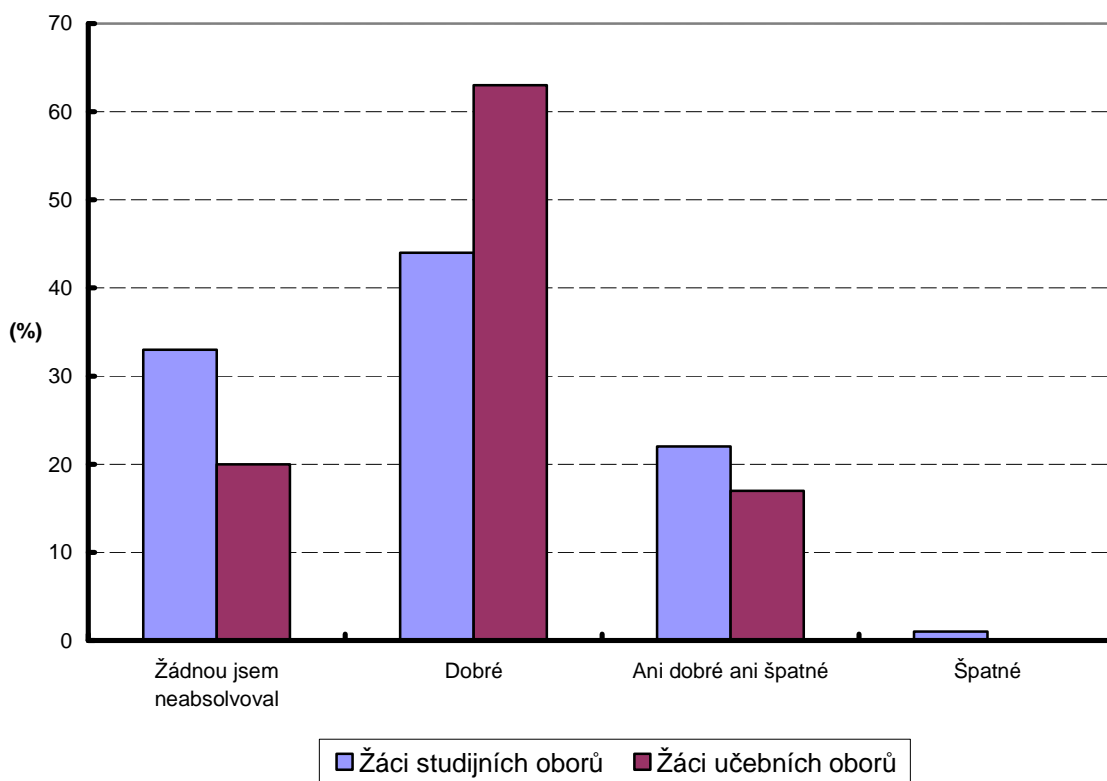
Graf č. 2

9.3 Otázka č. 3

Myslíš si, že tyto hodiny o alkoholu, tabáku a drogách byly dobré nebo špatné?

U této otázky bylo mezi žáky studijních oborů nejčastější odpovědí (44%), že tyto hodiny byly dobré, 33% dotazovaných odpovědělo, že žádnou takovou hodinu neabsolvovali, 22% uvedlo, že nebyly ani dobré, ani špatné. 1% těchto žáků napsalo, že byly špatné.

Žáci učebních oborů nejčastěji odpověděli (63%), že tyto hodiny byly dobré, 20% uvedlo, že žádnou takovou hodinu neabsolvovali, 17% odpovědělo, že tyto hodiny nebyly ani dobré, ani špatné a na možnost, že byly špatné neodpověděl ani jeden žák.

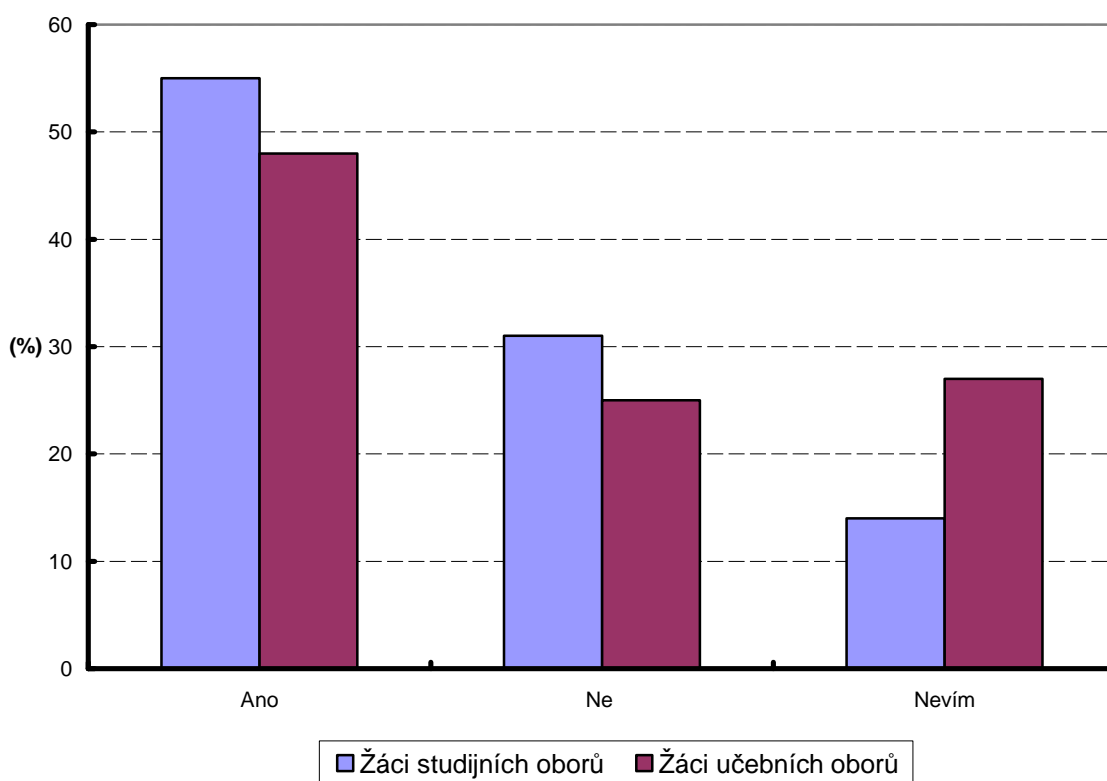
Graf č. 3

9.4 Otázka č. 4

Pokud by jsi měl/a nějaký problém spojený s drogami, myslíš si, že jsou ve škole nějací dospělí, se kterými by jsi si o něm mohl/a promluvit?

Zde žáci studijních oborů uvedli, že 55% z nich ví, že ve škole takoví dospělí jsou, 31% uvedlo, že nejsou a 14% napsalo, že neví.

U žáků učebních oborů 48% respondentů uvedlo, že o těchto dospělých ví, 25% odpovědělo, že na škole takoví dospělí nejsou a 27% uvedlo, že neví.

Graf č. 4

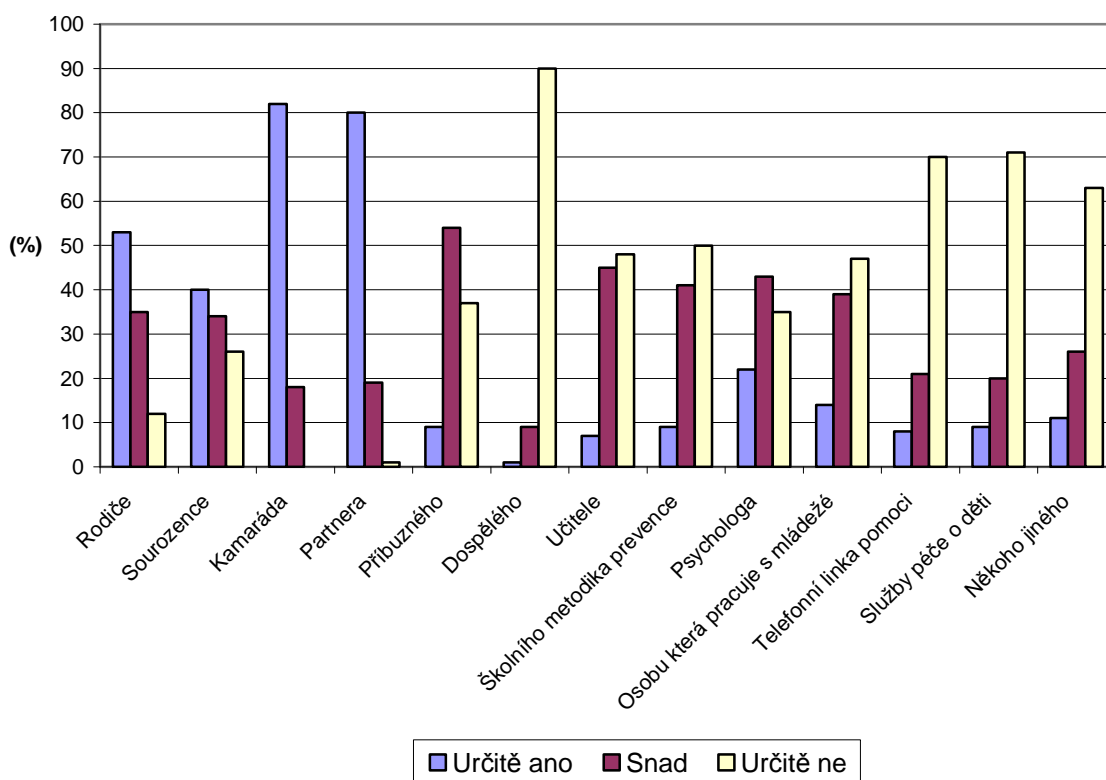
9.5 Otázka č. 5

Představ si, že máš nějaký osobní problém a chceš si o něm s někým promluvit. S kým by jsi si šel/šla promluvit nebo koho by jsi oslovil/a?

Odpovědi žáků studijních oborů jsou vyjádřeny v tabulce č. 5

Varianta	Určitě ano (%)	Snad (%)	Určitě ne (%)
Rodiče	53	35	12
Sourozence	40	34	26
Kamaráda	82	18	0
Partnera	80	19	1
Příbuzného	9	54	37
Dospělého	1	9	90
Učitele	7	45	48
Školního metodika prevence	9	41	50
Psychologa	22	43	35
Osobu, která pracuje s mládeží	14	39	47
Telefonní linka pomoci	8	21	71
Služby péče o děti	9	20	71
Někoho jiného	11	26	63

Tabulka č. 5

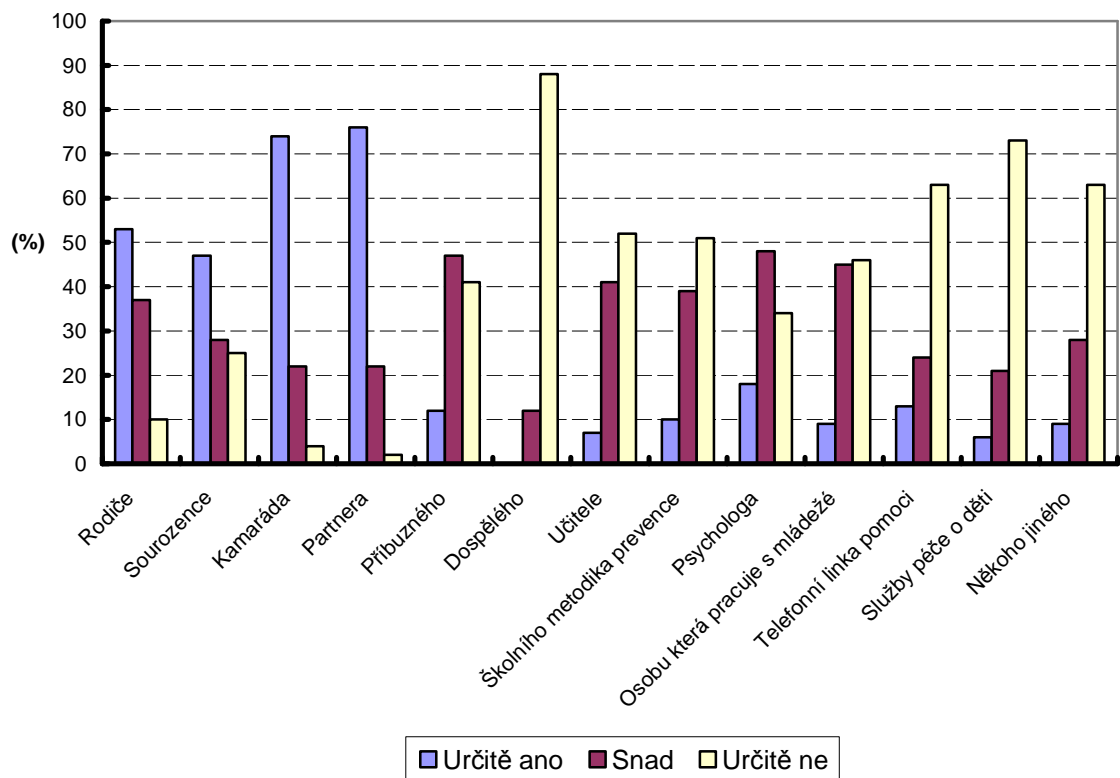
Graf č. 5a

Představ si, že máš nějaký osobní problém a chceš si o něm s někým promluvit. S kým by jsi si šel/šla promluvit nebo koho by jsi oslovil/a?

V tabulce č. 6 jsou uvedeny odpovědi žáků učebních oborů.

Varianta	Určitě ano (%)	Snad (%)	Určitě ne (%)
Rodiče	53	37	10
Sourozence	47	28	25
Kamaráda	74	22	4
Partnera	76	22	2
Příbuzného	12	47	41
Dospělého	0	12	88
Učitele	7	41	52
Školního metodika prevence	10	39	51
Psychologa	18	48	34
Osobu, která pracuje s mládeží	9	45	46
Telefonní linka pomoci	13	24	63
Služby péče o děti	6	21	73
Někoho jiného	9	28	63

Tabulka č.6

Graf č. 5b

U otázky č. 5 bylo u mě osobně nejpřekvapivějším zjištěním, že více než ¼ dotázaných by neřešila problém se sourozencem. Dále bych předpokládala, že počty žáků, kteří osloví se svým problémem své učitele nebo školního metodika prevence, budou vyšší. Stejně tak považuji za vysoké procento odpovědí, že by nevyužili telefonní linku pomoci.

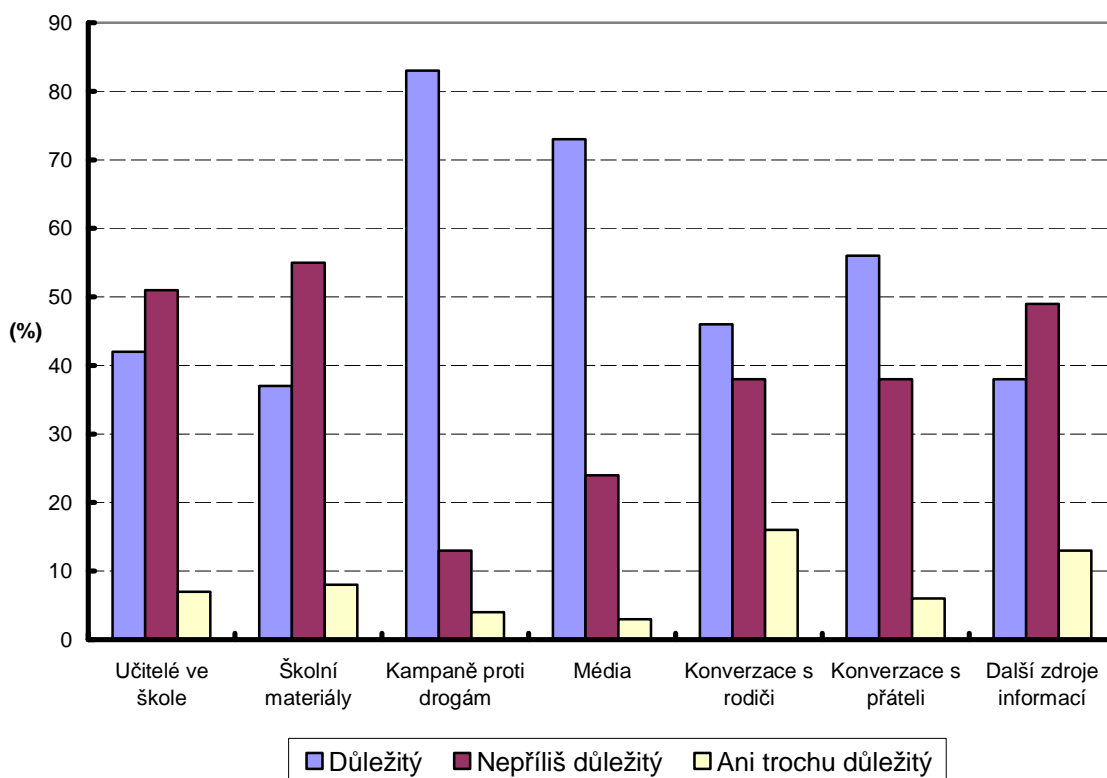
9.6 Otázka č. 6

Které zdroje jsou podle vás důležité pro získávání informací o alkoholu, tabáku nebo drogách?

V tabulce č. 7 jsou uvedeny odpovědi žáků studijních oborů.

Varianta	Důležitý zdroj (%)	Nepříliš důležitý (%)	Ani trochu důležitý (%)
Učitelé ve škole	42	51	7
Školní materiály	37	55	8
Kampaně proti drogám	83	13	4
Média	73	24	3
Konverzace s rodiči	46	38	16
Konverzace s přáteli	53	38	6
Další zdroje informací	38	4	13

Tabulka č. 7

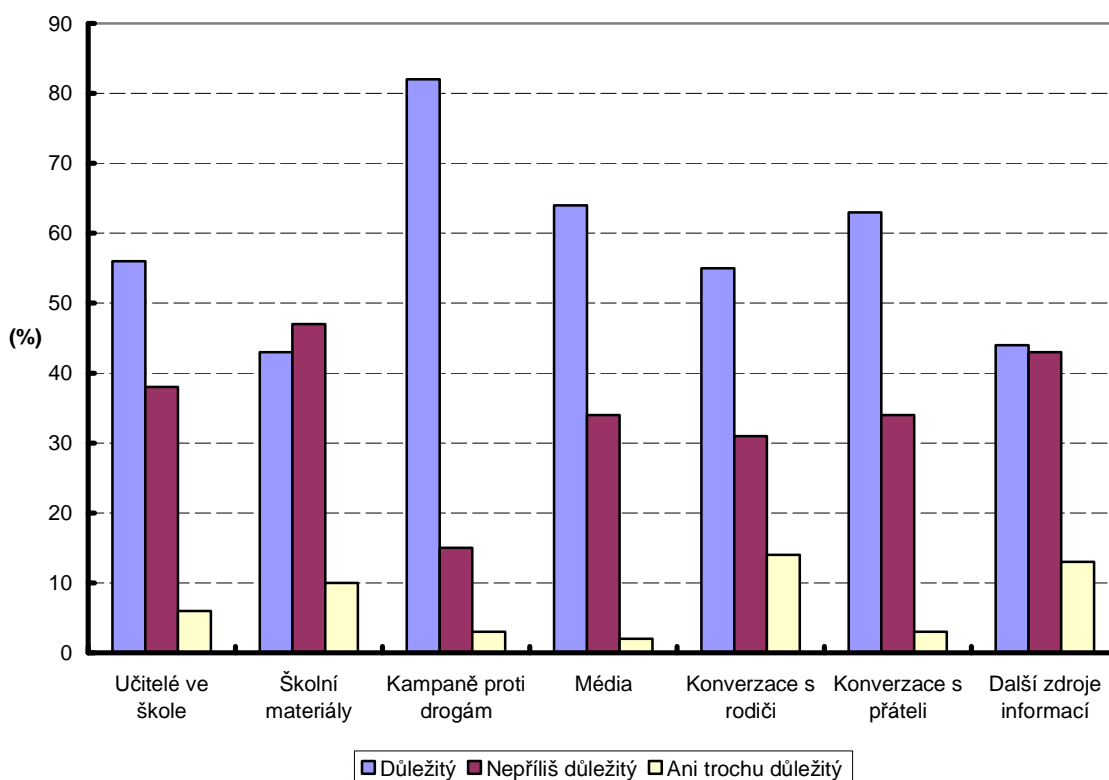
Graf č. 6a

Které zdroje jsou podle vás důležité pro získávání informací o alkoholu, tabáku nebo drogách?

V tabulce č. 8 jsou uvedeny odpovědi žáků učebních oborů.

Varianta	Důležitý zdroj (%)	Nepříliš důležitý (%)	Ani trochu důležitý (%)
Učitelé ve škole	56	38	6
Školní materiály	43	47	10
Kampaně proti drogám	82	15	3
Média	64	34	2
Konverzace s rodiči	55	31	14
Konverzace s přáteli	63	34	3
Další zdroje informací	44	43	13

Tabulka č. 8

Graf č. 6b

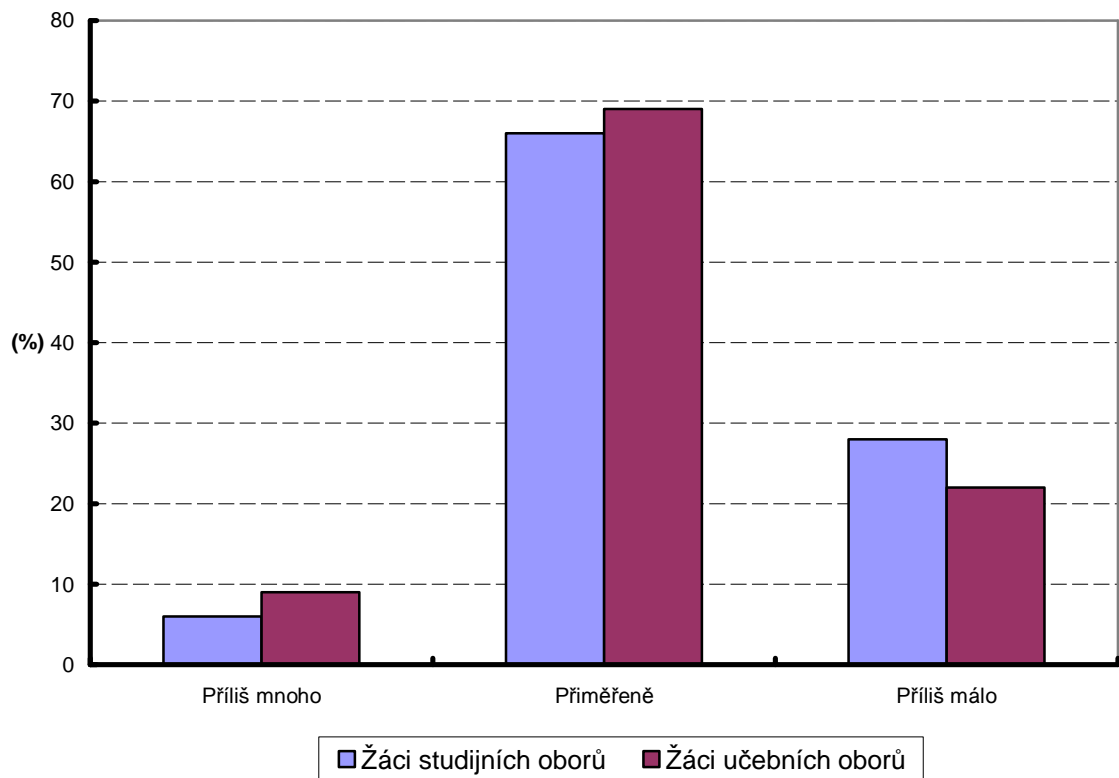
Odpovědi u otázky č. 6 se téměř u obou skupin neliší.

9.7 Otázka č. 7

Ve škole získávám informace, díky kterým si uvědomuji rizika spojená s užíváním škodlivých látek.

6% respondentů studijních oborů odpovědělo, že informací získává příliš mnoho, 66% odpovědělo, že jich získává přiměřeně a 28% uvedlo, že jich získávají málo.

9% žáků učebních oborů uvedlo, že informací získává příliš mnoho, 69% napsalo, že jich získává přiměřené množství a 22% uvedlo, že jich získává málo.

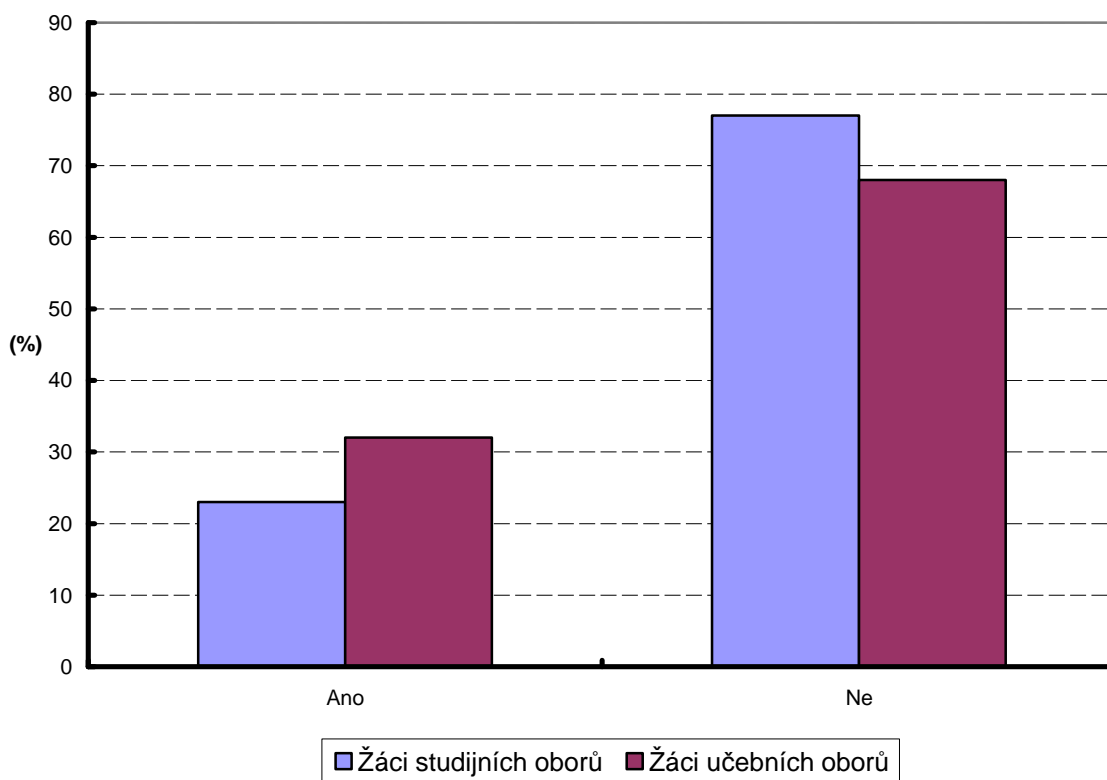
Graf č. 7

9.8 Otázka č. 8

Působení těchto aktivit má vliv na změnu mého životního stylu

Zde odpovědělo 23% respondentů studijních oborů, že tyto aktivity mají vliv na změnu jejich životního stylu a 77% odpovědělo opačně.

U žáků učebních oborů 32% odpovědělo kladně a 68% uvedlo odpověď zápornou.

Graf č. 8

Zde mě překvapilo, že i když žáci obou skupin uvádí dostatek školních aktivit, které sami hodnotí kladně, zatím se toto hodnocení neodráží na změně jejich životního stylu.

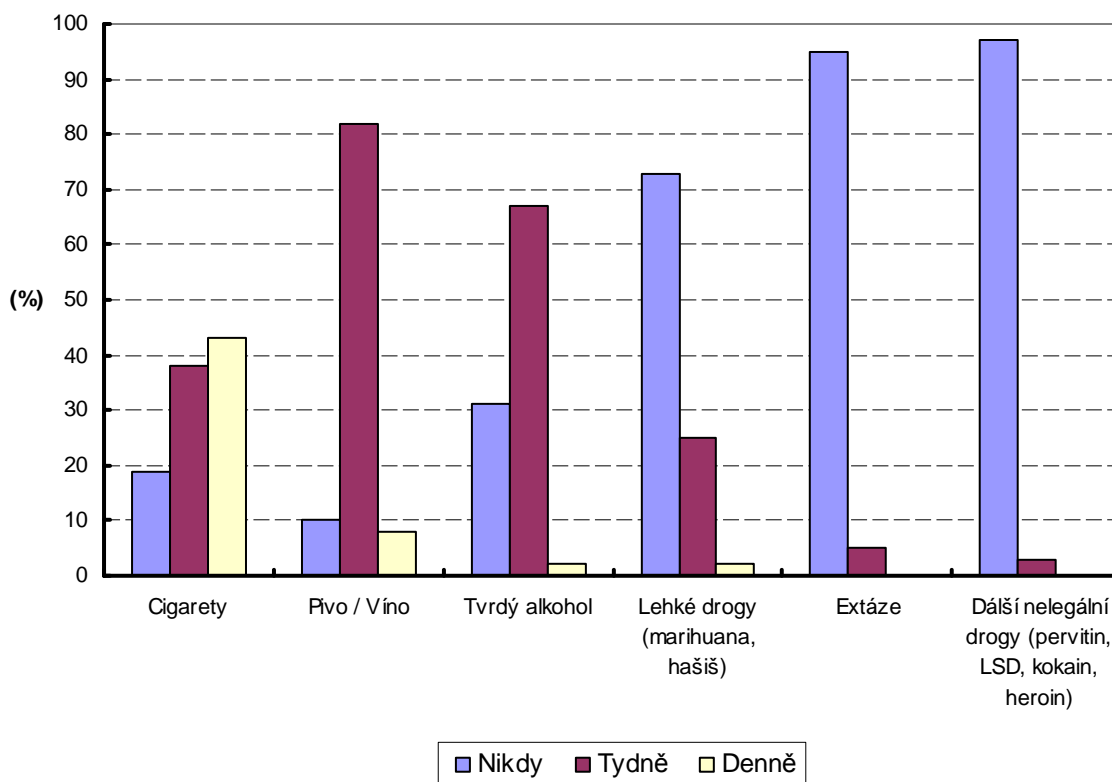
9.9 Otázka č. 9

Označ, jestli jsi někdy vyzkoušel/a některé z následujících látek.

V tabulce č. 9 uvádím odpovědi žáků studijních oborů.

Varianta	Nikdy (%)	Týdně (%)	Denně (%)
Cigarety	19	38	43
Pivo/Víno	10	82	8
Tvrký alkohol	31	67	2
Lehké drogy (marihuana, hašiš)	73	25	2
Extáze	95	5	0
Další nelegální drogy (pervitin, LSD, kokain, heroin)	97	3	0

Tabulka č.9

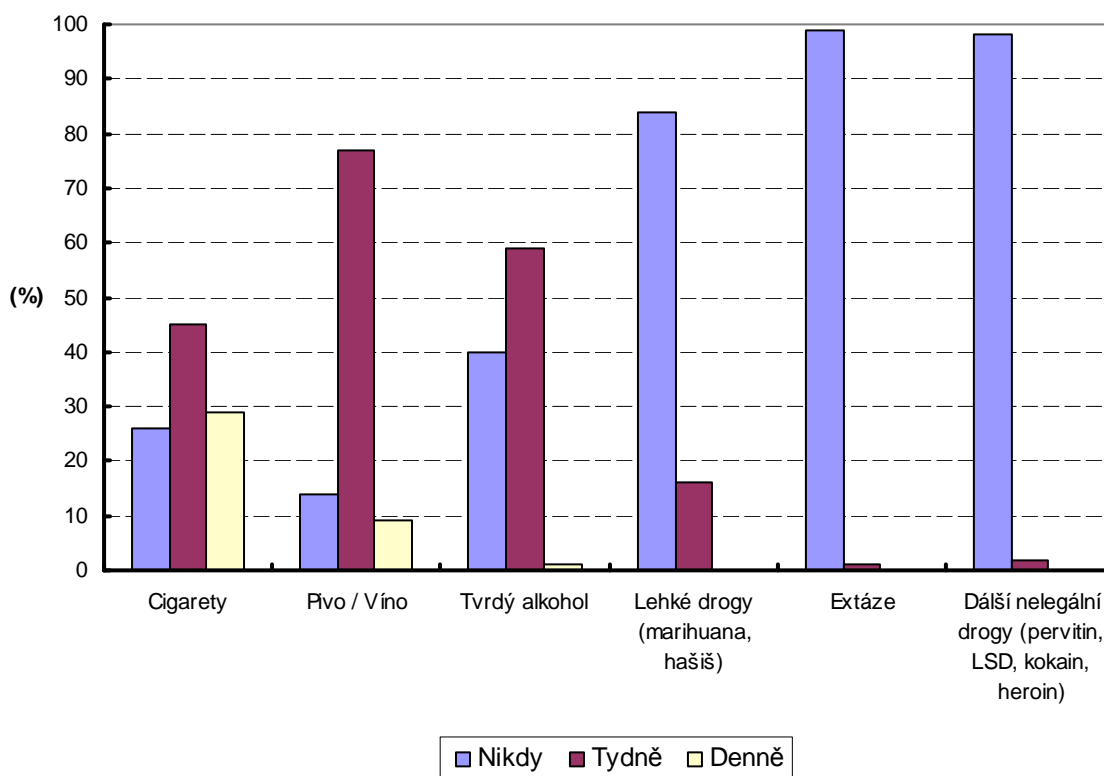
Graf č. 9a

Označ, jestli jsi někdy vyzkoušel/a některé z následujících látek.

V tabulce č. 10 uvádím odpovědi žáků učebních oborů.

Varianta	Nikdy (%)	Týdně (%)	Denně (%)
Cigarety	26	45	29
Pivo/Víno	14	77	9
Tvrký alkohol	40	59	1
Lehké drogy (marihuana, hašiš)	84	16	0
Extáze	99	1	0
Další nelegální drogy (pervitin, LSD, kokain, heroin)	98	2	0

Tabulka č. 10

Graf 9b

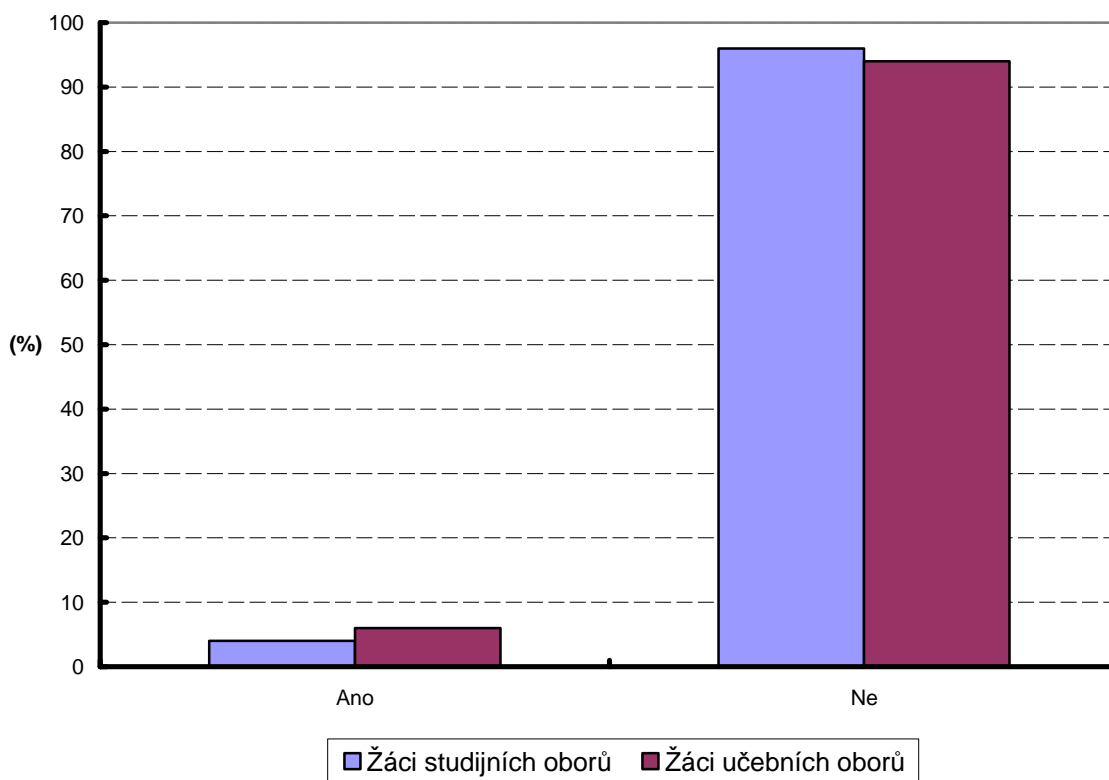
Při porovnání výsledků mě nejvíce udivilo, zjištění, že k lehkým drogám, extázi, ale i tvrdým drogám více inklinují žáci maturitních oborů než žáci učebních oborů.

9.10 Otázka č. 10

Během studia jsem se podílel na šikanování spolužáků.

U žáků studijních oborů se 4% respondentů podílela na šikanování žáků a 96% nikoliv.

U žáků učebních oborů se na šikaně podílelo 6% dotazovaných a 94% dotazovaných odpovědělo, že se na šikaně nepodílelo.

Graf č.10

Podíl na šikaně spolužáků uvedl téměř stejný počet dotazovaných v porovnávaných skupinách žáků.

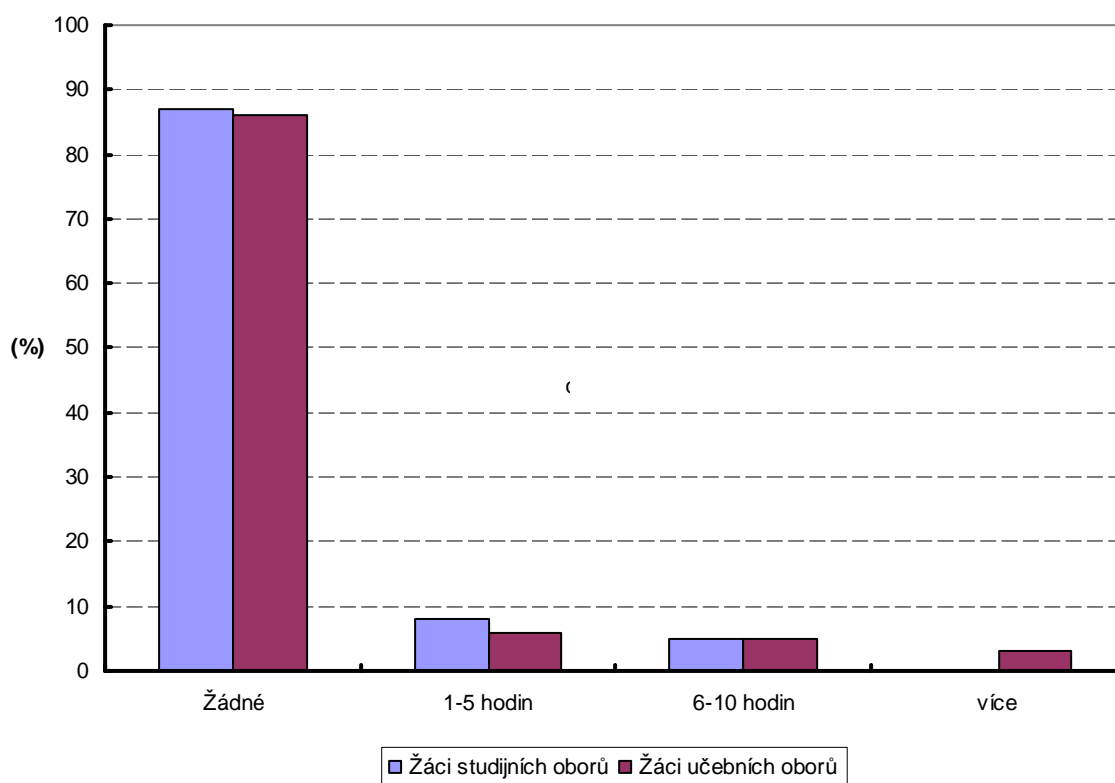
9.11 Otázka č. 11

Během studia jsem měla ročně neomluvené hodiny.

V tabulce č. 11 jsou uvedeny odpovědi všech respondentů.

Varianta	0 hodin (%)	1 - 5 hodin (%)	6 - 10 hodin (%)	Více hodin (%)
Žáci studijních oborů	87	8	5	0
Žáci učebních oborů	86	6	5	3

Tabulka č. 11

Graf č. 11

10 VÝSLEDKY VÝZKUMU ČÍSLO 2

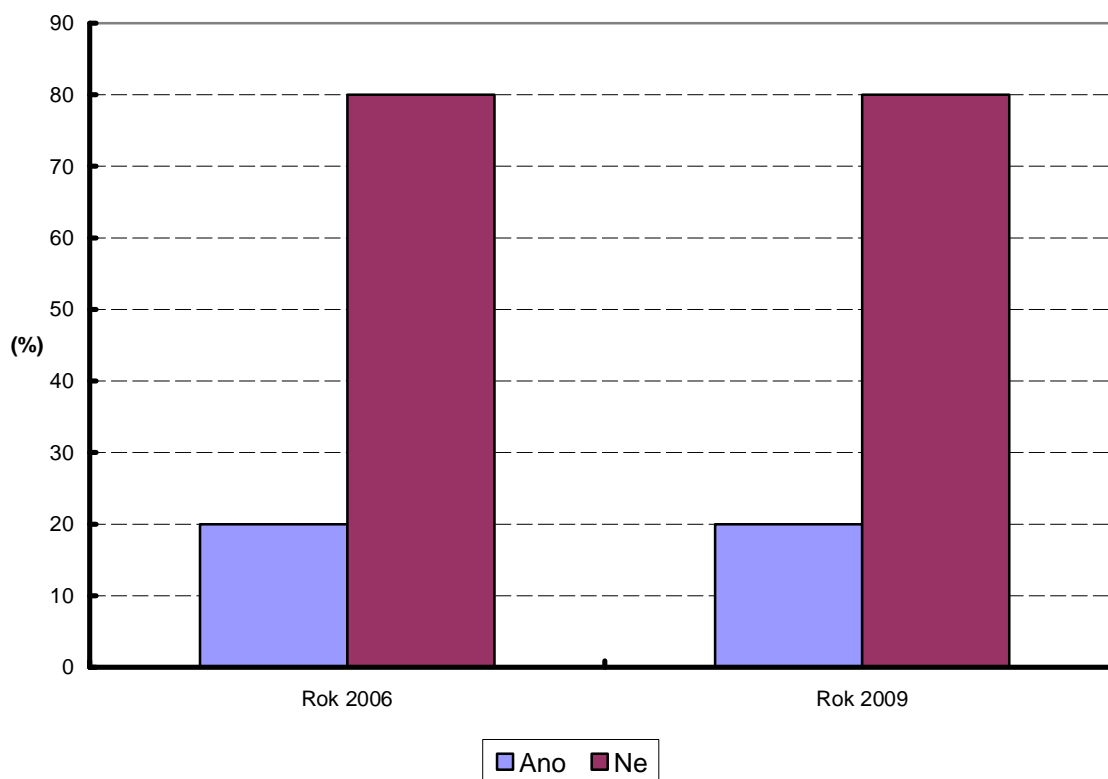
V roce 2006 se sto žáků prvních ročníků zúčastnilo dotazníkového šetření na téma, zda je pro ně škola bezpečným místem. Toto šetření mělo odhalit stav v dané problematice a na základě tohoto hodnocení stavu se mělo přispět k jeho zlepšení. Zde jsou výsledky, jak se v očích stejných žáků změnil pohled na tuto problematiku v průběhu tří let.

10.1 Otázka č. 12

Mám často strach a obavy z chování některých spolužáků.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	20	20
NE	80	80

Tabulka č. 12

Graf č. 12

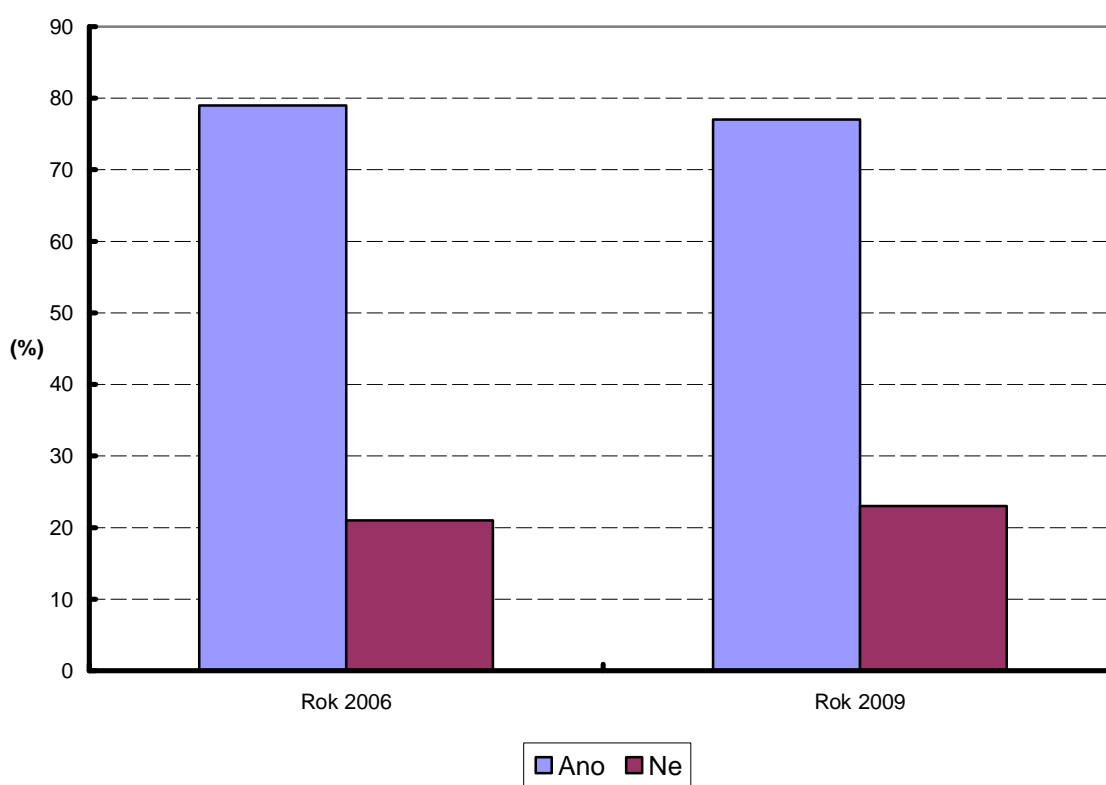
V průběhu tří let se odpovědi na tuto otázku nezměnily.

10.2 Otázka č. 13

Mám často strach a obavy z některých vyučovacích předmětů.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	79	77
NE	21	23

Tabulka č. 13

Graf č. 13

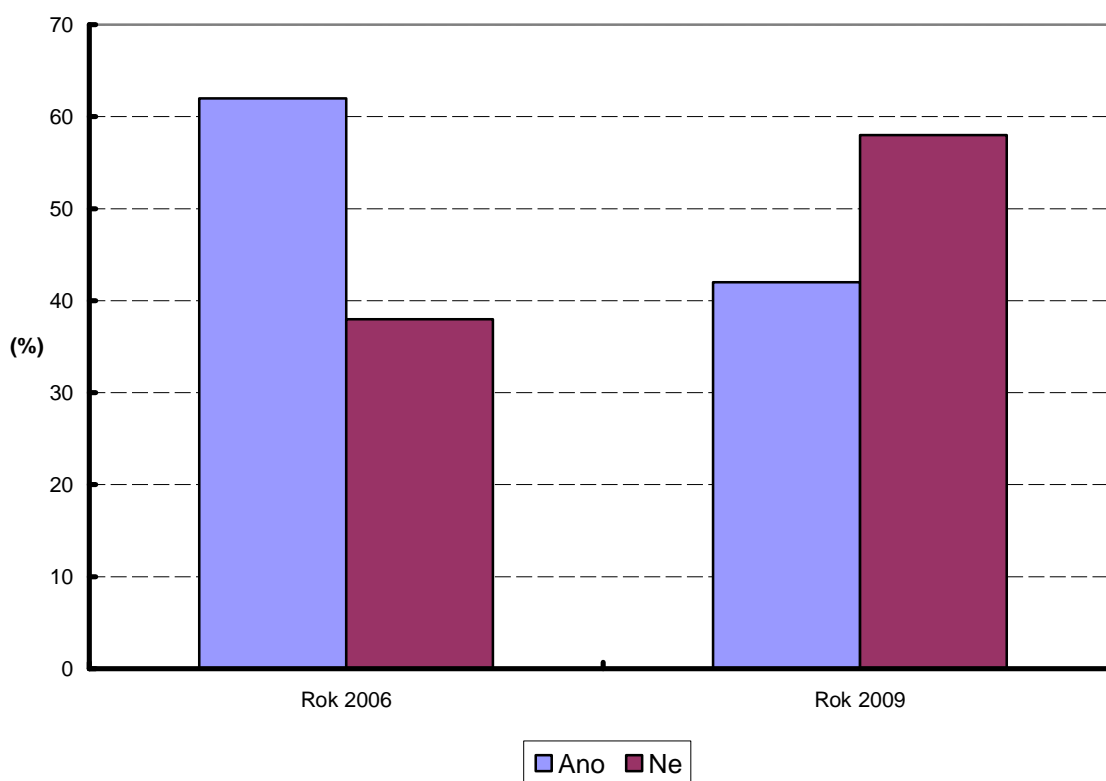
I po třech letech studia žáci vyjadřují téměř totožný názor.

10.3 Otázka č. 14

Mám strach či obavy z některých vyučujících

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	62	42
NE	38	58

Tabulka č. 14

Graf č. 14

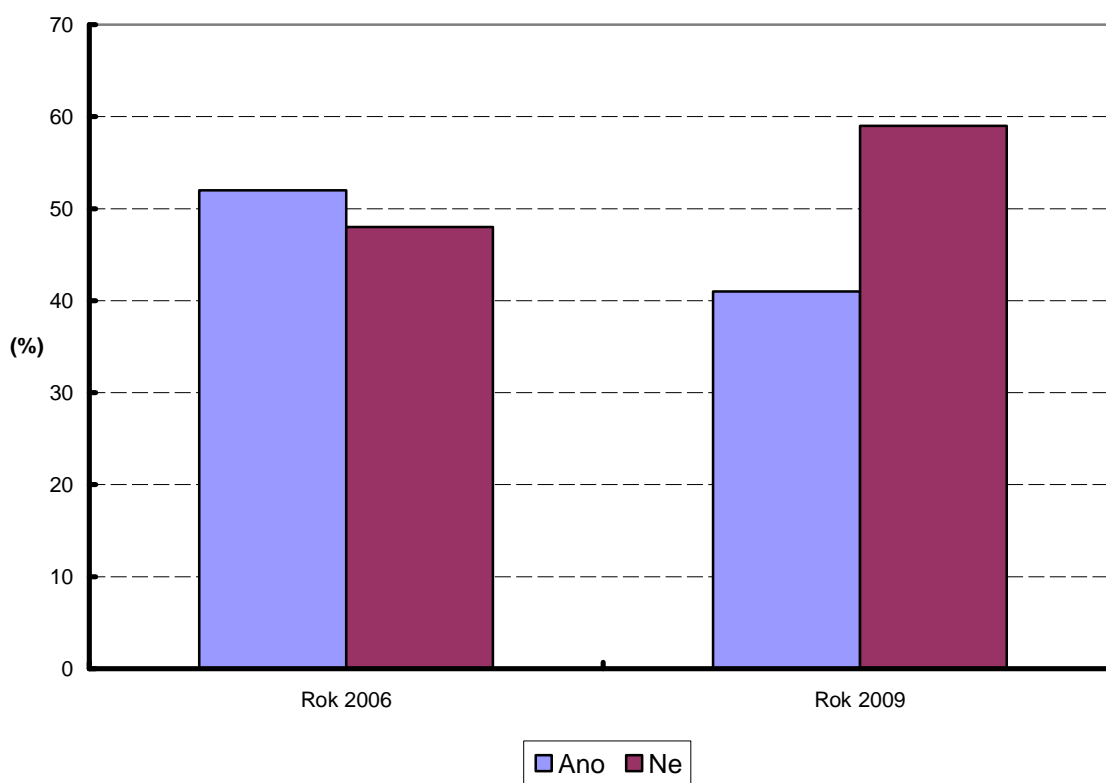
Z výsledků vyplývá, že s délkou studia ve škole klesá obava s některých vyučujících. Z 38% v roce 2006 na současných 58% žáků.

10.4 Otázka č. 15

Škola mě baví.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	52	41
NE	48	59

Tabulka č. 15

Graf č. 15

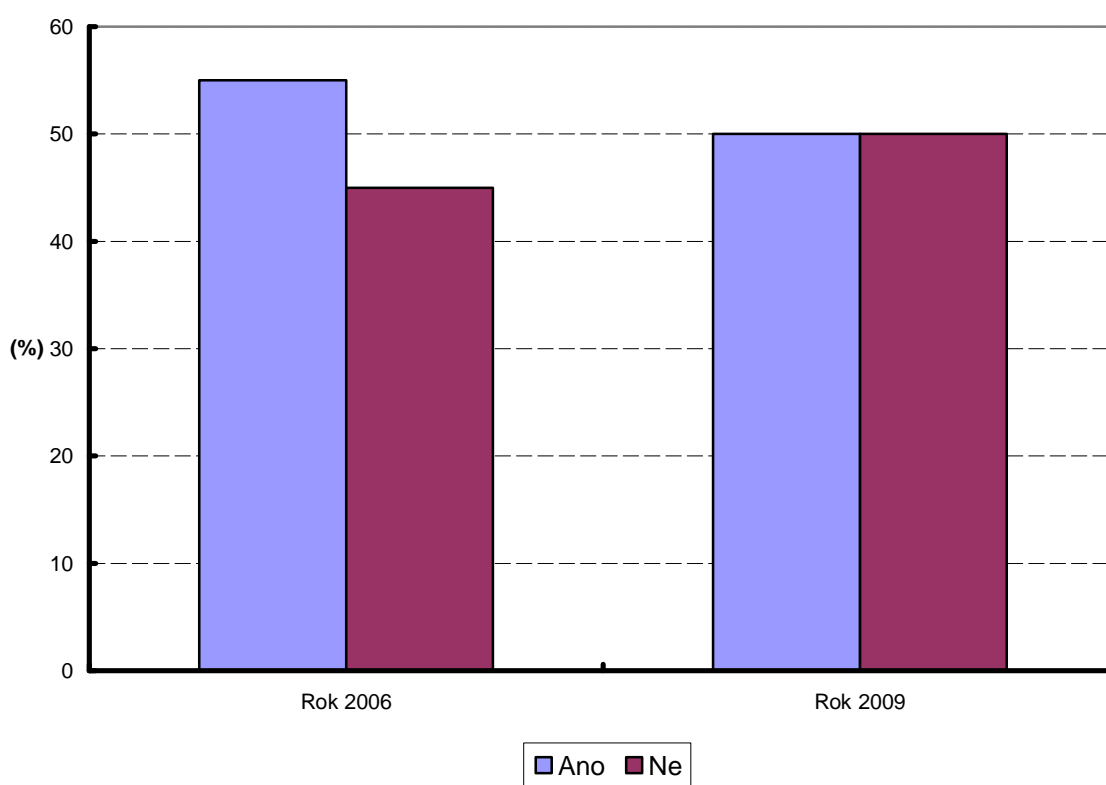
V otázce číslo 15 jsem z výsledků zjistila vzestupnou tendenci odpovědi ne (11%).

10.5 Otázka č. 16

Ve škole je dobrá atmosféra.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	55	50
NE	45	50

Tabulka č. 16

Graf č. 16

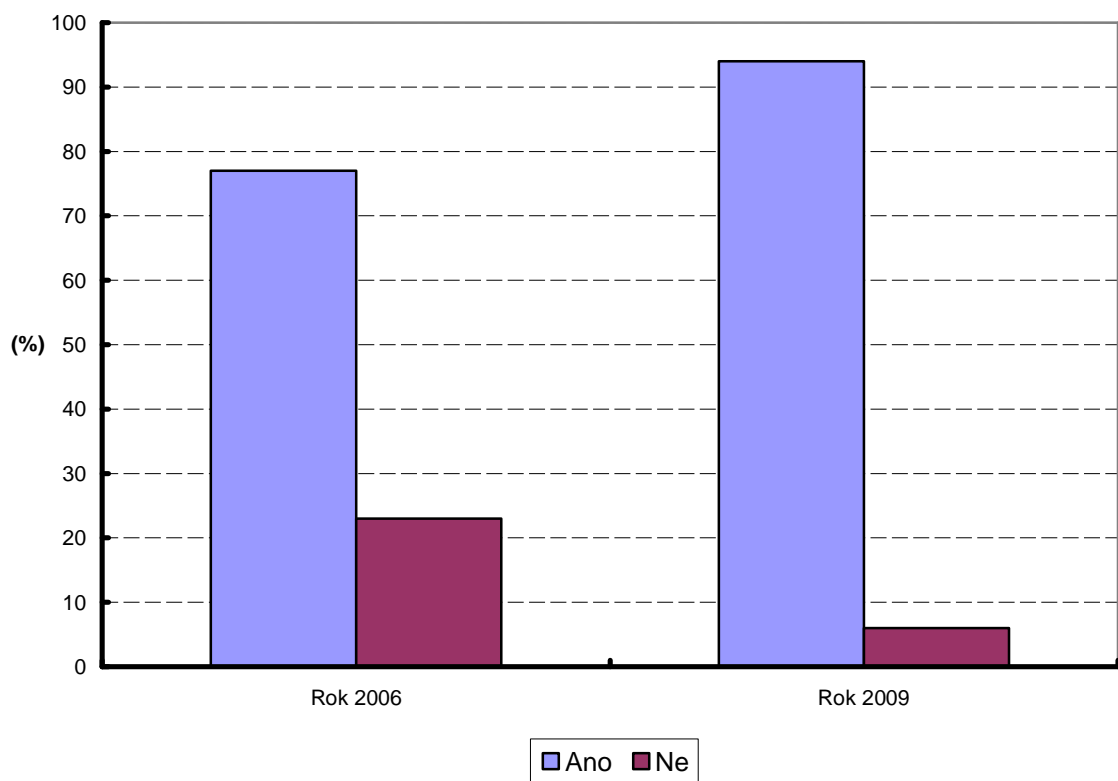
Výsledky ukazují mírný nárůst (5%) negativního hodnocení celkové atmosféry ve škole.

10.6 Otázka č. 17

S učiteli vycházím dobře.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	77	94
NE	23	6

Tabulka č. 17

Graf č. 17

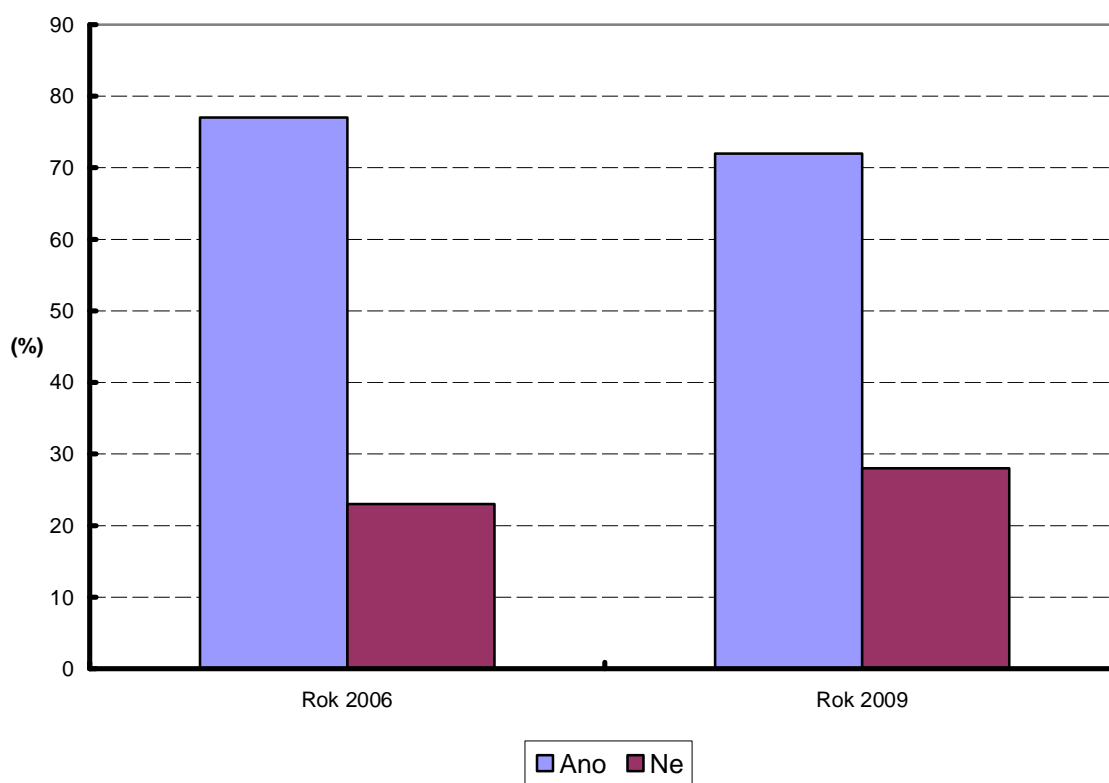
S délkou studia dochází i k zlepšení vztahů mezi učiteli a žáky.

10.7 Otázka č. 18

Ve škole se cítím bezpečně.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	77	72
NE	23	28

Tabulka č. 18

Graf č. 18

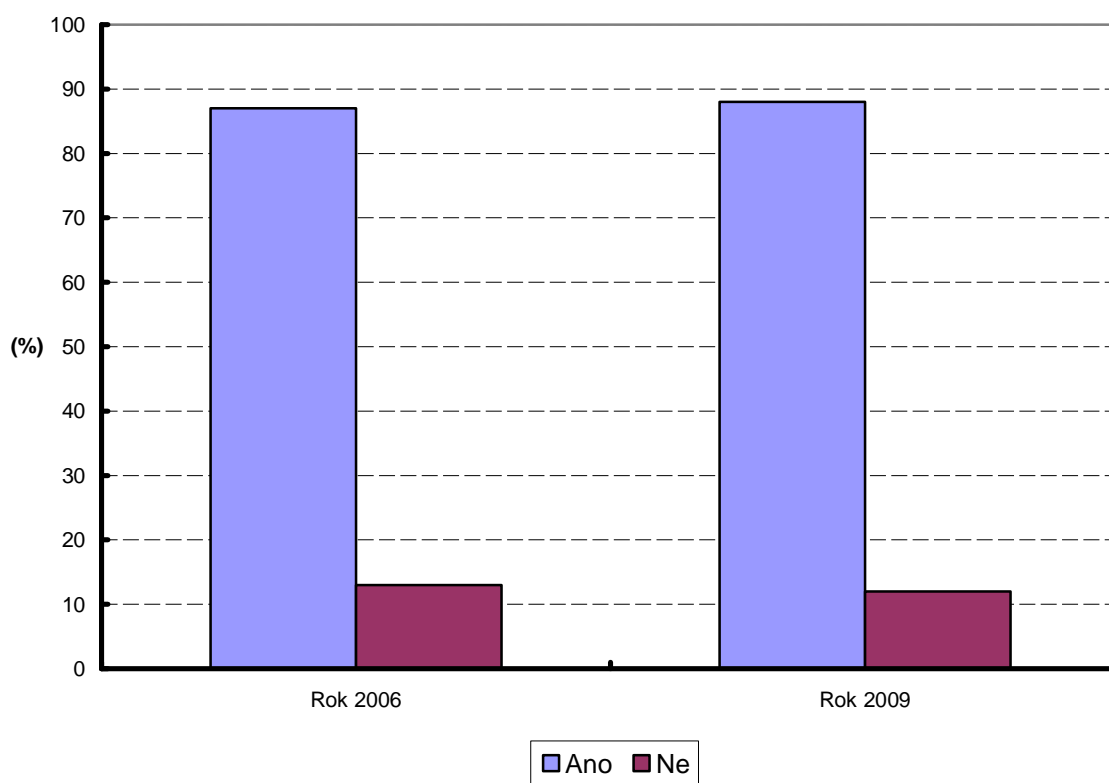
Žáci hodnotí školu jako bezpečné místo téměř stejně, jako v roce 2006. Došlo k mírnému poklesu (o 5%).

10.8 Otázka č. 19

Se spolužáky vycházím dobře.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	87	88
NE	13	12

Tabulka č. 19

Graf č. 19

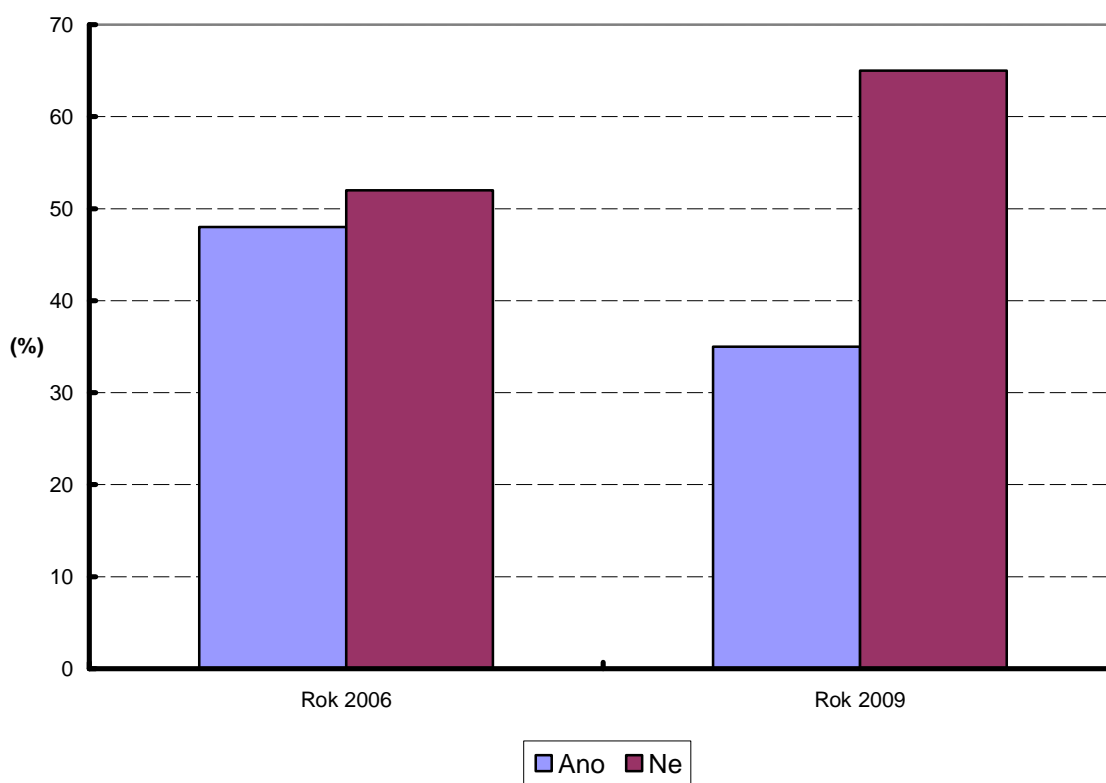
Z výsledků vyplývá že vztahy mezi spolužáky se téměř nezměnily.

10.9 Otázka č. 20

Ve škole platí férová pravidla.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	48	35
NE	52	65

Tabulka č. 20

Graf č. 20

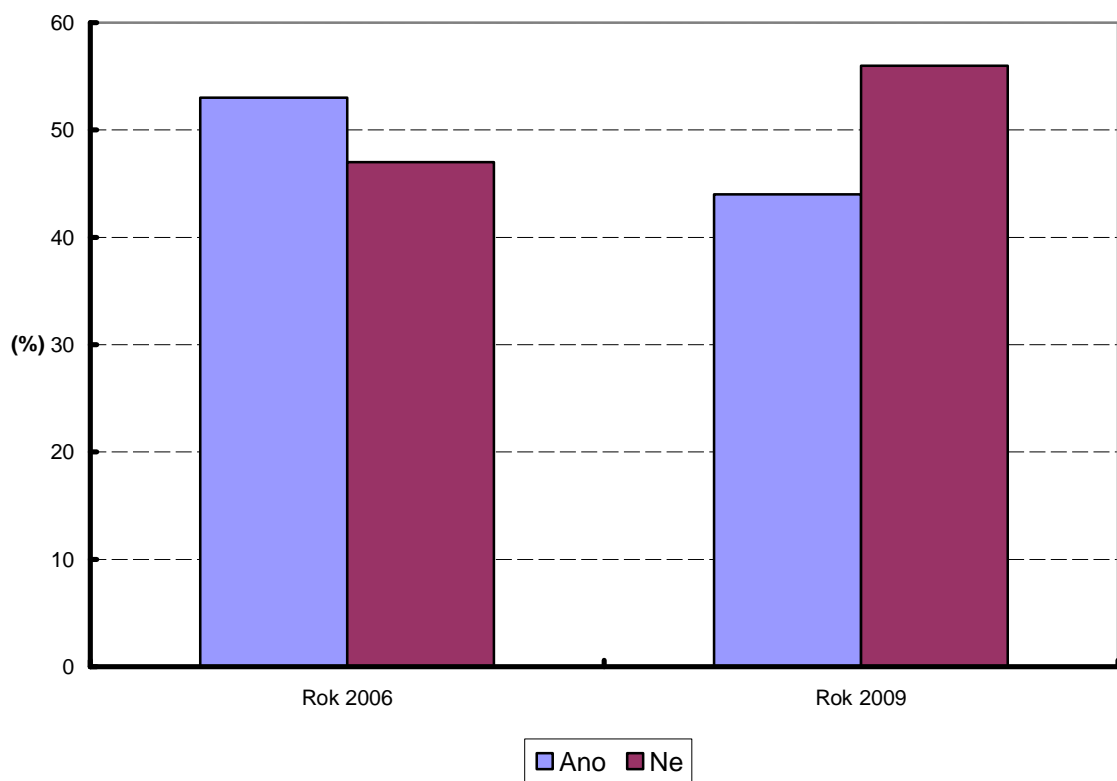
Přestože polovina žáků (viz. ot. č. 16) hodnotí atmosféru ve škole jako dobrou, celých 65% dotazovaných uvádí, že zde neplatí férová pravidla.

10.10 Otázka č. 21

Ve škole mohu vyjadřovat svůj názor.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	53	44
NE	47	56

Tabulka č. 21

Graf č. 21

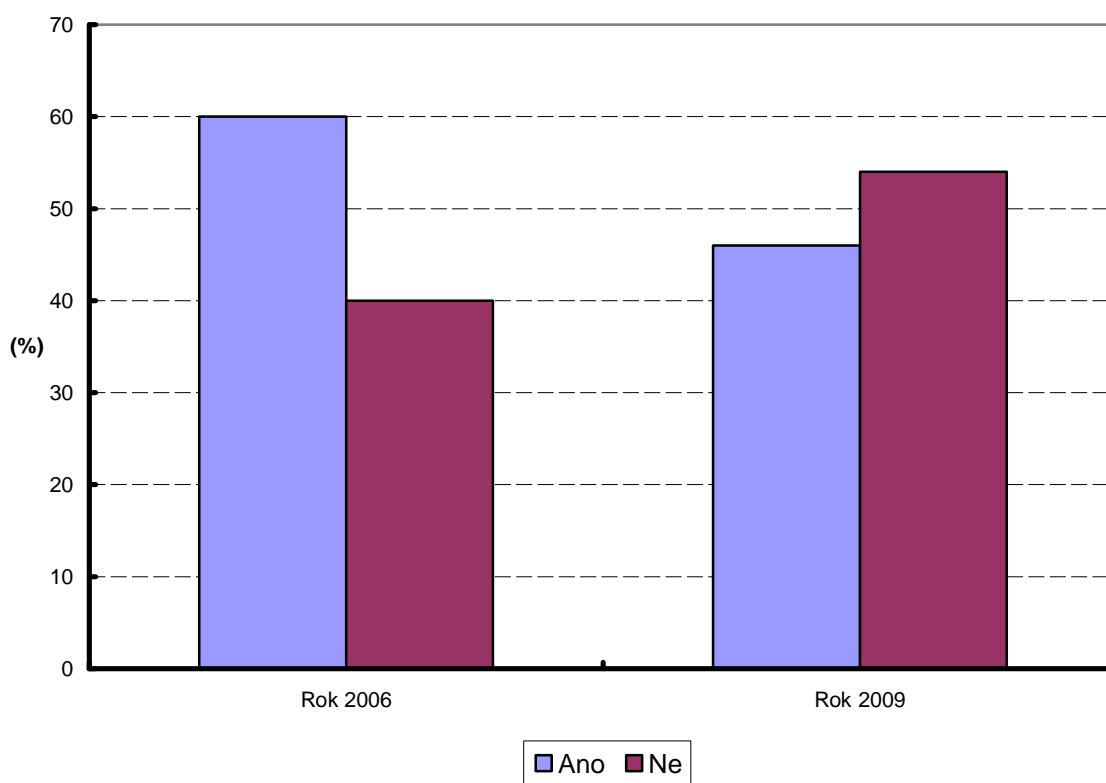
Zde došlo k poklesu kladných odpovědí o 9%.

10.11 Otázka č. 22

Se žáky se ve škole jedná příliš přísně.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	60	46
NE	40	54

Tabulka č. 22

Graf č. 22

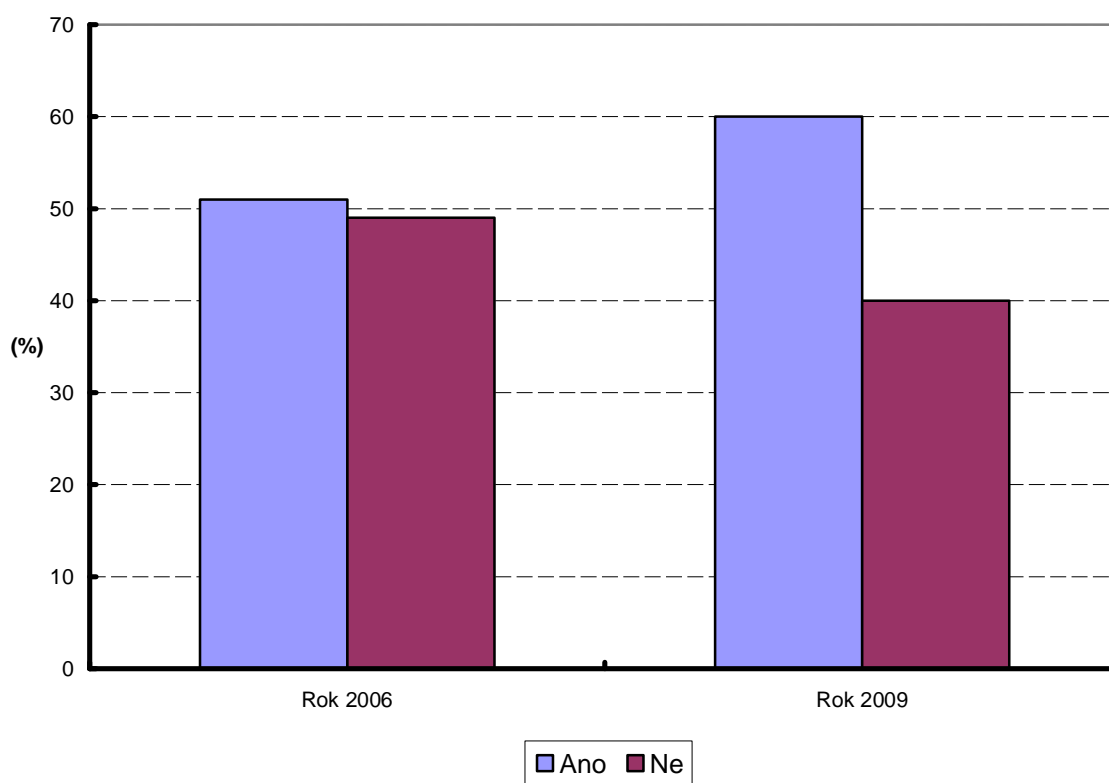
Během tříletého studia poklesl názor, že se s žáky jedná příliš přísně.

10.12 Otázka č. 23

Ve škole mohu otevřeně diskutovat o kouření, alkoholu a dalších drogách.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	51	60
NE	49	40

Tabulka č. 23

Graf č. 23

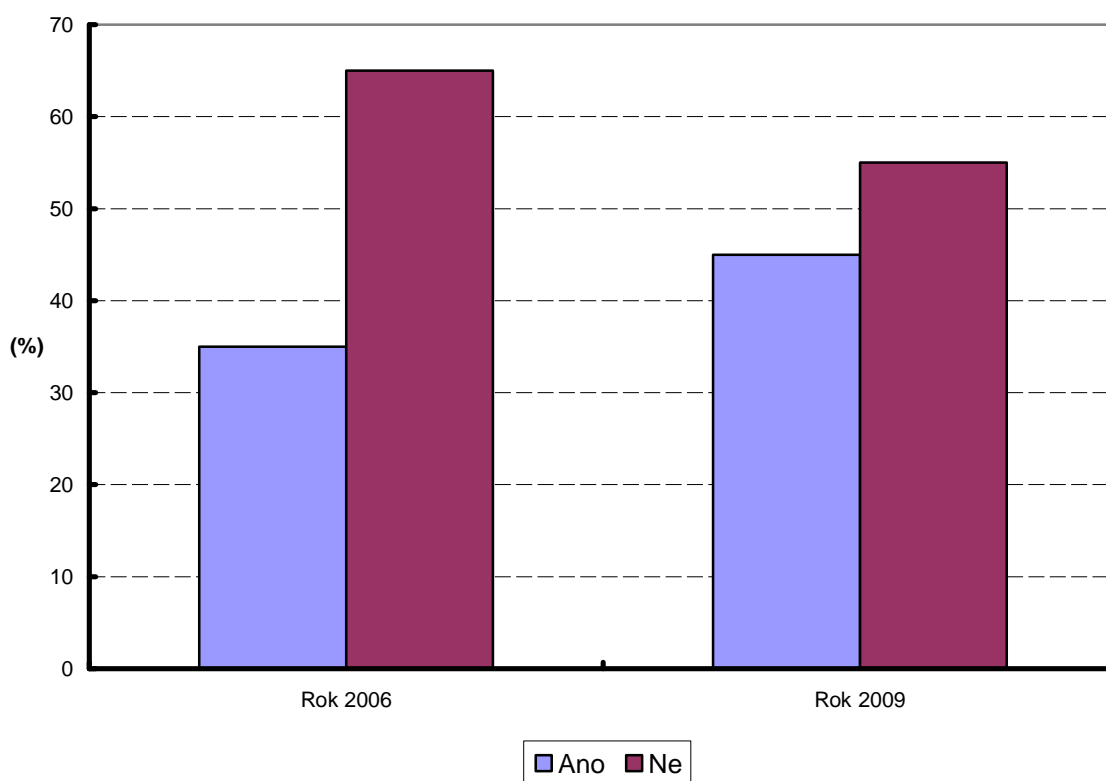
Vzrostl i názor žáků na možnost diskuse na téma alkohol a drogy.

10.13 Otázka č. 24

Škola zajišťuje pro žáky přiměřené množství aktivit s problematikou negativních jevů.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	35	45
NE	65	55

Tabulka č. 24

Graf č. 24

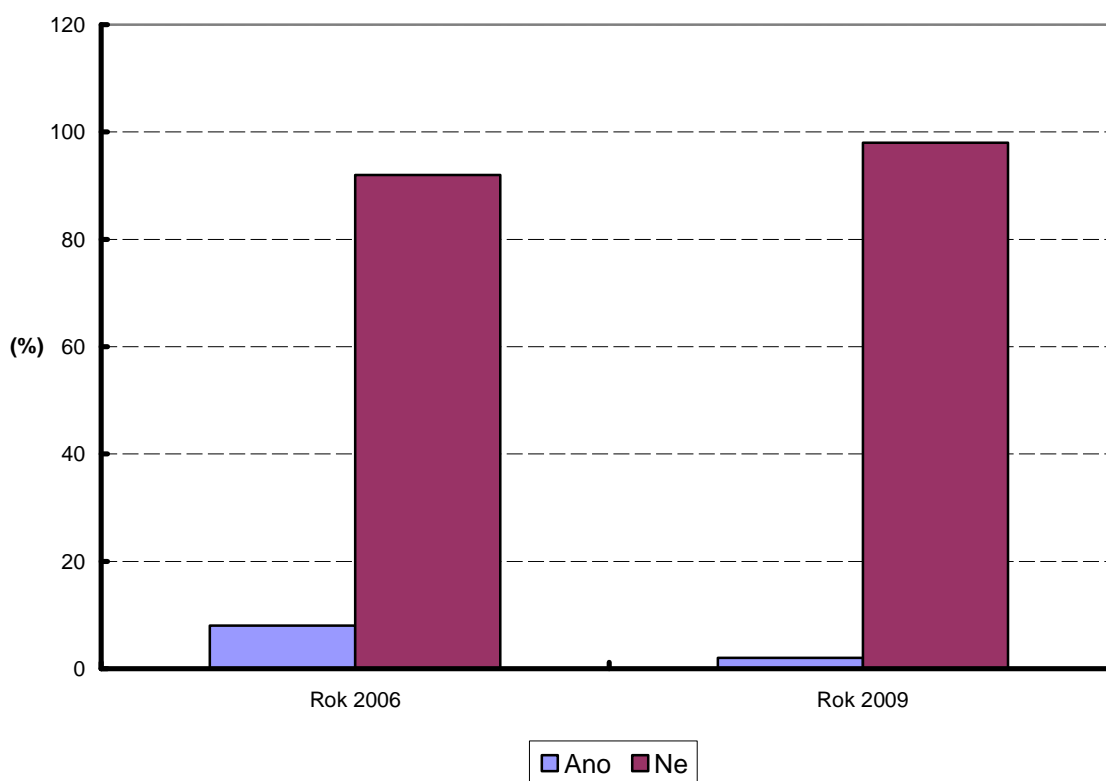
Výsledky ukazují, že žáci vnímají nárůst školních akcí věnovaných problematice soc. pat. jevů.

10.14 Otázka č. 25

V tomto pololetí jsem byl šikanován.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	8	2
NE	92	98

Tabulka č. 25

Graf č. 25

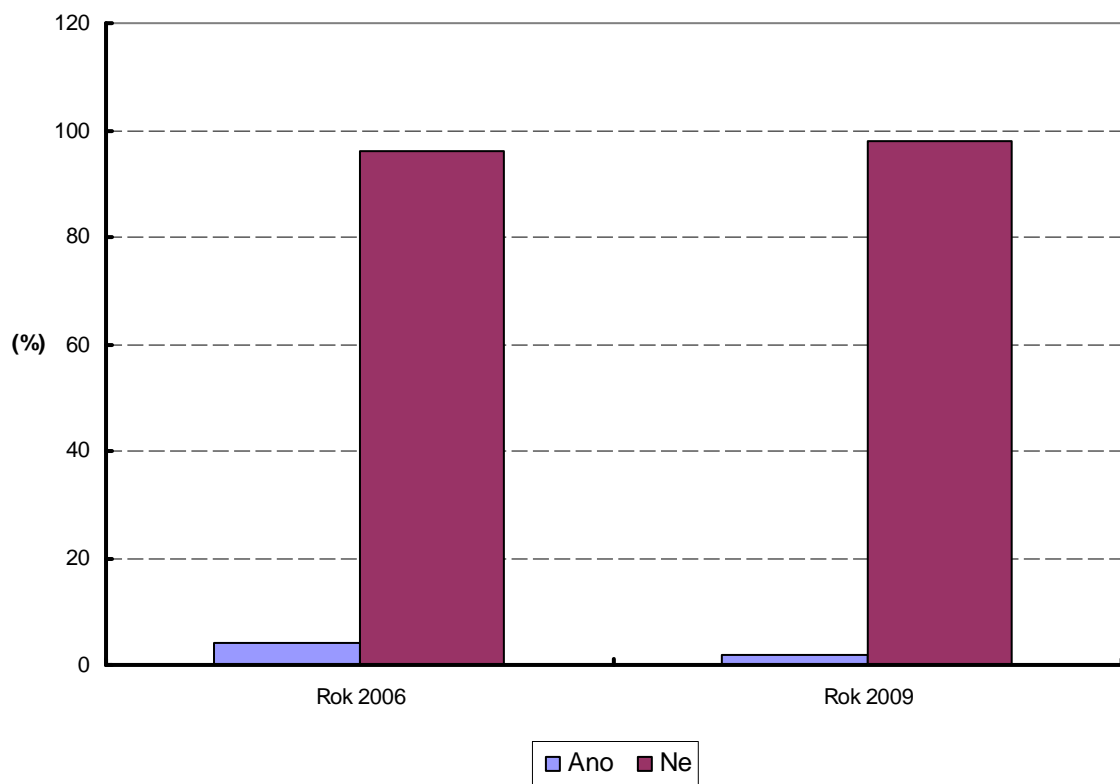
Z výsledků vyplývá, že došlo k poklesu žáků, kteří se stali obětí šikany (z 8% na 2%).

10.15 Otázka č. 26

V tomto pololetí jsem se podílel na šikanování žáků

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	4	2
NE	96	98

Tabulka č. 26

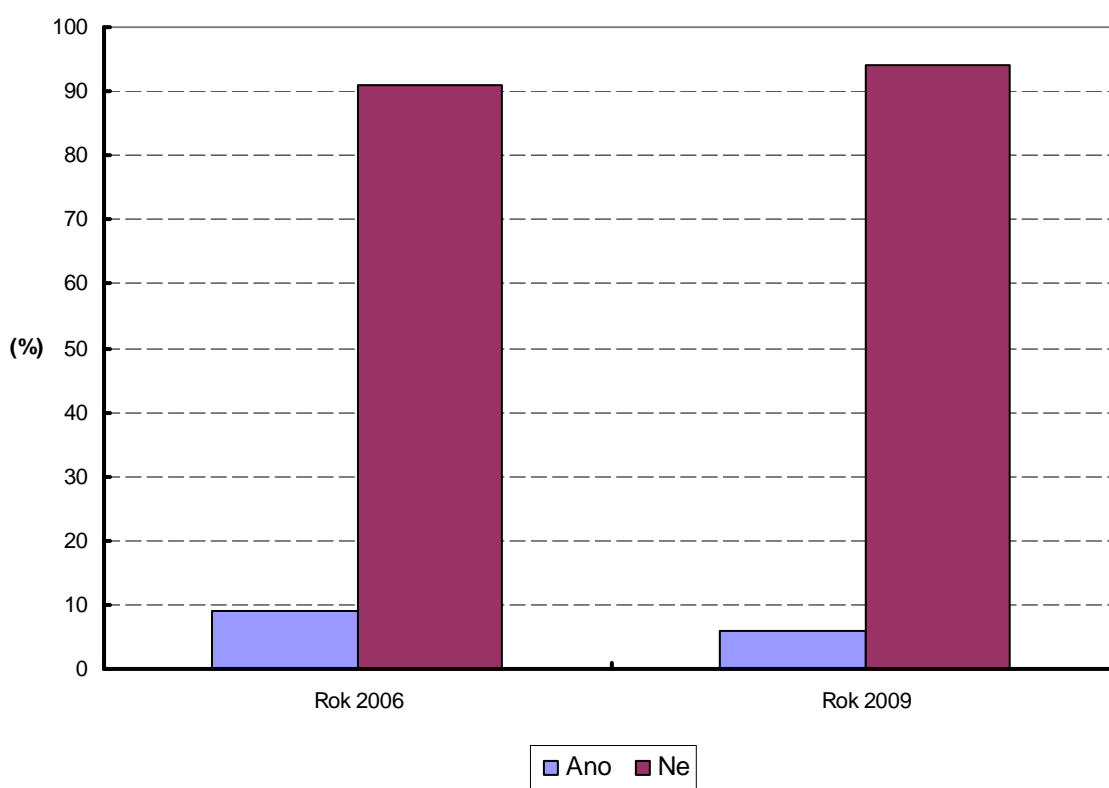
Graf č. 26

10.16 Otázka č. 27

Protože se na této škole necítím bezpečně, chtěl/a bych přestoupit na jinou školu.

Varianta	Rok 2006 (%)	Rok 2009 (%)
ANO	9	6
NE	91	94

Tabulka č. 27

Graf č. 27

U otázek č. 26 a 27 nedošlo k téměř žádné změně.

ZÁVĚR

Rozvoj civilizace přináší v posledních letech i v naší svobodné demokratické společnosti řadu sociálně patologických jevů, jejichž následky jsou pro zdraví především mladé populace velmi škodlivé. Právě z tohoto důvodu je velmi důležité, upozornit mladistvé na rizika, která s sebou mohou tyto sociálně patologické jevy přinášet. Díky tomuto by se mohlo předejít četným zdravotním i sociálním problémům.

Cílem mé diplomové práce bylo prozkoumat a zhodnotit působení školy na žáky v oblasti sociálně patologických jevů a zjistit, zda je škola pro žáky bezpečným místem (srovnání s rokem 2006).

Problematika výskytu sociálně patologických jevů a jejich prevence je velmi zajímavá, diskutovaná a aktuální. Proto jsem si toto téma vybrala pro svou diplomovou práci.

V teoretické části jsem se zaměřila na objasnění pojmů adolescence, sociálně patologické jevy, šikana, drogy. Popsala jsem zde jejich rizikové vlivy, projevy, důsledky a možnosti prevence.

Stanovila jsem si tři cíle, které jsem chtěla potvrdit.

Prvním cílem bylo zjistit, zda působením školy dochází ke snižování četnosti výskytu sociálně patologických jevů. Šetřením se zjistilo, že i když škola pro žáky organizuje velké množství aktivit ohledně sociálně patologických jevů a i když více jak polovina žáků uvedla, že učitelé jsou pro ně důležitým zdrojem pro získávání informací o SPJ, tyto aktivity dosud nemají u většiny žáků vliv na změnu jejich životního stylu.

Dalším cílem bylo zjistit, zda k SPJ více inklinují žáci učebních oborů než žáci studijních oborů. Výsledek šetření prokázal skutečnost, že ke konzumaci drog více inklinují žáci maturitních oborů, zatímco u problematiky šikany a záškoláctví jsou obě skupiny zastoupeny téměř stejně. Z toho tedy soudím, že k SPJ více inklinují žáci studijních oborů.

Posledním cílem bylo zjistit, zda je pro žáky škola stále bezpečným místem. Šetření poukázalo na skutečnost, že škola je pro většinu dotazovaných žáků bezpečným místem, kde mohou bez obav vyjadřovat své názory, kde mohou otevřeně diskutovat o problematice SPJ, kde v průběhu tří let došlo ke snížení výskytu těchto jevů.

Na základě výsledků mého výzkumu se lze domnívat, že mladiství podléhají rizikovým vlivům sociálně patologických jevů. Jsem přesvědčena, že důsledky působení těchto vlivů by se daly korigovat promyšlenou osvětou a prevencí, která by měla být prováděna dlouhodobě, důsledně a vytrvale.

Podle mého názoru jsou chování a postoje dnešní mládeže důsledkem krize hodnot ve společnosti i v rodině a přenášejí se tak zákonitě do škol. Domnívám se tedy, že by škola měla být hned po rodině nejdůležitějším prvkem, který může ovlivnit způsob chování mladistvých, jejich hodnotový a tím i emoční a motivační svět.

Přestože je péče o mládež vizitkou vyspělosti každé společnosti a státu, je dobře, že v dnešní době se společnost i u nás zaměřuje více na problematiku mládež, více o problémech nejen hovoří, ale i koná. Přestože snahy o zmírnění dopadů sociálně patologických jevů narážejí na překážky různého charakteru, přece jen se daří ve většině případů tyto představy realizovat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje:

BEČKOVÁ, I., VIŠŇOVSKÝ, P., *Farmakologie drogových závislostí*. 1. vyd. [s.l.] : Karolinum, 1999. 112 s. ISBN 80-7184-864-6.

GOODYER, P. *Drogy + teenager*. 1. vyd. [s.l.] : Slovanský dům, 2001. 162 s. ISBN 80-86421-44-9.

HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách*. 1. vyd. [s.l.] : Grada Publishing, 2001. 136 s. ISBN 80-247-0135-9.

KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. 1. vyd. [s.l.] : Portál, 2001. 255 s. ISBN 80-7178-513-X.

LOVASOVÁ, L. Šikana. In *Děti a jejich problémy*. [s.l.] : [s.n.], 2005. s. 65-82. ISBN 80-239-4482-7.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, s.r.o. 2003. 288 s. ISBN 80-7178-549-0.

MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A., *Mládež a delikvence*. 2. vyd. [s.l.] : Portál, 2003. 340 s. ISBN 80-7178-771-X.

MITLÖHNER, M. *Selhávající výchovné prostředí z hlediska práv*. In.: TRUHLÁŘOVÁ, Z., SMUTEK, M. *Riziková mládež v současné společnosti*. 1. Vyd. Gaudeamus, Hradec Králové, 2006. s. 87-93.

MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Praha: Slon, 1999. ISBN 80-85850-75-3

NEŠPOR, K. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. Praha: Portál, 1995

NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislosti*. Praha: Portál, 2000.

NEŠPOR, K. *Alkohol, drogy a vaše děti*. Praha: Besip, 1997.

NEŠPOR, K. *Vaše děti a návykové látky*. 1. vyd. [s.l.] : Portál, 2001. 157 s. ISBN 80-7178-515-6.

NEŠPOR, K., PERNICOVÁ, H., CSÉMY, L. *Jak zůstat fit a předejít závislostem*. 1. vyd. [s.l.] : Portál, 1999. 112 s. ISBN 80-7178-299-8.

POKORNÝ, V., TELCOVÁ, J., TOMKO, A., *Patologické závislosti*. 2. vyd. [s.l.] : [s.n.], 2002. 194 s. ISBN 80-86568-02-04.

POKORNÝ, V., TELCOVÁ, J., TOMKO, A. *Prevence sociálně patologických jevů*. Brno 2003. ISBN 80-86568-04-0

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

VÁGNEROVÁ, M., *Vývojová psychologie*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

ZATLOUKALOVÁ, J. *Sociálně patologické jevy u mládeže na Zlínsku - zaměřeno na drogy (Alkohol a sociální dopad)*. [s.l.], 2007. 54 s. UTB FHS. Bakalářská práce.

Elektronické zdroje:

Alkoholismus [online]. 2003 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <www.alkoholik.cz>.

Metodický pokyn k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení. (Č. j. 28 275/2000 - 22) [online]. 2001 [cit. 2009-04-29]. Dostupný y World Wide Web>

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/metodicky-pokyn-k-sikanovani>

Metodický pokyn k prevenci sociálně patologických jevů. (Č.j. 14 514/2000 – 51) [online]. 2000 [cit. 2009-03-14]. Dostupný z World Wide Web:

http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/etodicky_pokyn_k_preveci_socialne_patologickych_jevu.doc

Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence užívání návykových látek. [online]. 2005 [cit. 2009-04-14]. Dostupný z World Wide Web:

http://www.msmt.cz/uploads/soubory/h_tandardy_final.pdf

Školní preventivní strategie. [CD]. 2007, Střední škola oděvní a služeb Vizovice

Žák a sociálně patologické jevy v kontextu střední školy. [CD]. 2006, Střeční odborná škola Uherský Brod

Odborné časopisy:

PAVELKA, V., Návykové látky. *Závislosti a my*. 13.9.2000, č. 3, s. 14-15.

SVOBODA, J., Kdy je prevence prevencí a kdy doplňováním informací. *Prevence*. 20.9.2006, č. 3, s. 12-13.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CNS	Centrální nervová soustava
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
WHO	World Health Organization - Světová zdravotnická organizace
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome – Syndrom získaného selhání imunity
SPJ	Sociálně patologické jevy
MPP	Minimální preventivní program
PPP	Pedagogicko – psychologická poradna
ŠIK	Školní informační kanál
LSD	Diethylamid kyseliny lysergové
ŠVP	Školní vzdělávací program

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č.1: Šíkana	s. 19
Obr. č. 2: Drogy	s. 23
Obr. č. 3: Tabák	s. 24
Obr. č. 4: Alkohol	s. 25
Obr. č. 5: Marihuana	s. 27
Obr. č. 6: Pervitin	s. 28
Obr. č. 7: Kokain	s. 29
Obr. č. 8: Extáze	s. 30
Obr. č. 9: Makovice	s. 31
Obr. č. 10: Heroin	s. 31

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Grafické vyhodnocení otázky č. 1.....	s. 56
Graf 2: Grafické vyhodnocení otázky č. 2.....	s. 57
Graf 3: Grafické vyhodnocení otázky č. 3.....	s. 58
Graf 4: Grafické vyhodnocení otázky č. 4.....	s. 59
Graf 5a: Grafické vyhodnocení otázky č. 5.....	s. 60
Graf 5b: Grafické vyhodnocení otázky č. 5.....	s. 62
Graf 6a: Grafické vyhodnocení otázky č. 6.....	s. 63
Graf 6b: Grafické vyhodnocení otázky č. 6.....	s. 64
Graf 7: Grafické vyhodnocení otázky č. 7.....	s. 65
Graf 8: Grafické vyhodnocení otázky č. 8.....	s. 66
Graf 9a: Grafické vyhodnocení otázky č. 9.....	s. 67
Graf 9b: Grafické vyhodnocení otázky č. 9.....	s. 68
Graf 10: Grafické vyhodnocení otázky č. 10.....	s. 69
Graf 11: Grafické vyhodnocení otázky č. 11.....	s. 70
Graf 12: Grafické vyhodnocení otázky č. 12.....	s. 71
Graf 13: Grafické vyhodnocení otázky č. 13.....	s. 72
Graf 14: Grafické vyhodnocení otázky č. 14.....	s. 73
Graf 15: Grafické vyhodnocení otázky č. 15.....	s. 74
Graf 16: Grafické vyhodnocení otázky č. 16.....	s. 75
Graf 17: Grafické vyhodnocení otázky č. 17.....	s. 76
Graf 18: Grafické vyhodnocení otázky č. 18.....	s. 77
Graf 19: Grafické vyhodnocení otázky č. 19.....	s. 78
Graf 20: Grafické vyhodnocení otázky č. 20.....	s. 79
Graf 21: Grafické vyhodnocení otázky č. 21.....	s. 80

Graf 22: Grafické vyhodnocení otázky č. 22.....s.	81
Graf 23: Grafické vyhodnocení otázky č. 23.....s.	82
Graf 24: Grafické vyhodnocení otázky č. 24.....s.	83
Graf 25: Grafické vyhodnocení otázky č. 25.....s.	84
Graf 26: Grafické vyhodnocení otázky č. 26.....s.	85
Graf 27: Grafické vyhodnocení otázky č. 27.....s.	86

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Rizikové a ochranné činitele u vrstevnických skupin.....	s. 34
Tab. 2: Prospěšné a škodlivé účinky masmédií.....	s. 35, 36
Tab. 3: Ochranné a rizikové vlivy ve škole.....	s. 37, 38
Tab. 4: Škodlivost a prospěšnost sdělovacích prostředků.....	s. 39
Tab. 5: Vyhodnocení otázky č. 6.....	s. 60
Tab. 6: Vyhodnocení otázky č. 5.....	s. 61
Tab. 7: Vyhodnocení otázky č. 6.....	s. 63
Tab. 8: Vyhodnocení otázky č. 6.....	s. 64
Tab. 9: Vyhodnocení otázky č. 9.....	s. 67
Tab. 10: Vyhodnocení otázky č. 9.....	s. 68
Tab. 11: Vyhodnocení otázky č. 11.....	s. 70
Tab. 12: Vyhodnocení otázky č. 12.....	s. 71
Tab. 13: Vyhodnocení otázky č. 13.....	s. 72
Tab. 14: Vyhodnocení otázky č. 14.....	s. 73
Tab. 15: Vyhodnocení otázky č. 15.....	s. 74
Tab. 16: Vyhodnocení otázky č. 16.....	s. 75
Tab. 17: Vyhodnocení otázky č. 17.....	s. 76
Tab. 18: Vyhodnocení otázky č. 18.....	s. 77
Tab. 19: Vyhodnocení otázky č. 19.....	s. 78
Tab. 20: Vyhodnocení otázky č. 20.....	s. 79
Tab. 21: Vyhodnocení otázky č. 21.....	s. 80
Tab. 22: Vyhodnocení otázky č. 22.....	s. 81
Tab. 23: Vyhodnocení otázky č. 23.....	s. 82
Tab. 24: Vyhodnocení otázky č. 24.....	s. 83

Tab. 25: Vyhodnocení otázky č. 25.....	s. 84
Tab. 26: Vyhodnocení otázky č. 26.....	s. 85
Tab. 27: Vyhodnocení otázky č. 27.....	s. 86

SEZNAM PŘÍLOH

PI:Dotazník č. 1

P II: Dotazník č. 2

P III: Aktivity pro žáky, zákonné zástupce, spolupráce s ostatními odborníky a institucemi

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážení respondenti,

Jsem studentkou UTB ve Zlíně, oboru sociální pedagogika. Do rukou se Vám právě dostává dotazník. Prosím Vás tímto o jeho seriózní vyplnění. Vyplňování Vám nezabere více jak 15 minut a anketa je zcela anonymní. Údaje, které poskytnete, potřebuji pro zpracování mé diplomové práce.

Předem děkuji za vyplnění.

S pozdravem

Bc. Jana Zatloukalová

1. *Jsi:* Dívka Chlapec

2. *Kolikátý ročník studuješ?* 1. 2. 3. 4.

3. *Jsi žákem/žákyní učebního oboru nebo maturitního oboru?*

4. *Měli jste letos ve škole nějaké hodiny o alkoholu, tabáku a drogách?*

A) ne B) jednu hodinu C) 2-5 hodin D) 6-10 hodin E) více než 10 hodin

5. *Myslíš si, že jste v tomto školním roce měli příliš mnoho/ málo aktivit ohledně alkoholu, tabáku a drog?*

A) žádnou takovou hodinu jsme neměli

B) příliš málo

C) přiměřené množství

D) příliš mnoho

6. *Myslíš si, že tyto hodiny o alkoholu, tabáku a drogách byly dobré nebo špatné?*

A) žádnou jsem neabsolvovala

B) dobré

C) ani dobré ani špatné

D) špatné

8. *Pokud by jsi měl/a nějaký problém spojený s drogami, myslíš si, že jsou ve škole nějakí dospělí, se kterými by jsi si o něm mohl/a promluvit?*

A) ano

B) ne

C) nevím

9. Představ si, že máš nějaký osobní problém a chceš si o něm s někým promluvit. S kým by jsi si šel/šla promluvit nebo koho by jsi oslovil/a?

	Určitě	Snad	Určitě ne
A) rodiče	☐	☐	☐
B) bratra nebo sestru	☐	☐	☐
C) kamaráda/kamarádku	☐	☐	☐
D) svého přítele/přítelkyni	☐	☐	☐
E) příbuzného nebo příbuznou	☐	☐	☐
F) dospělé z místa, kde bydlím	☐	☐	☐
G) učitele/učitelku	☐	☐	☐
H) školního metodika prevence	☐	☐	☐
CH) psychologa nebo psychologku	☐	☐	☐
I) osobu, která pracuje s mládeží	☐	☐	☐
J) telefonní linku pomoci	☐	☐	☐
K) služby péče o děti	☐	☐	☐

L) někoho jiného

10. Které zdroje jsou podle vás důležité pro získávání informací o alkoholu, tabáku nebo drogách?

	Důležitý zdroj	Nepříliš důležitý	Ani trochu důl. zdroj
A) učitelé ve škole	☐	☐	☐
B) školní materiály	☐	☐	☐
C) kampaně proti drogám	☐	☐	☐
D) média	☐	☐	☐
E) konverzace s rodiči	☐	☐	☐
F) konverzace s přáteli	☐	☐	☐
G) další zdroj informací	☐	☐	☐

Příliš mnoho

Přiměřeně

Příliš málo

11. Ve škole získávám informace,

**díky kterým si uvědomuji rizika spojená
s užíváním škodlivých látek.**

ANO

NE

12. Působení těchto aktivit má vliv na změnu mého životního stylu.

13. Označ, jestli jsi někdy vyzkoušel/a

některé z následujících látek:

	Nikdy	Ano jednou týdně	Ano téměř denně
A) cigarety	☐	☐	☐
B) pivo/ víno	☐	☐	☐
C) tvrdý alkohol	☐	☐	☐
D) lehké drogy (marihuana, hašiš)	☐	☐	☐
E) extáze	☐	☐	☐
F) další nelegální drogy (pervitin, LSD, kokain, heroin)	☐	☐	☐

ANO

NE

14. Během studia jsem se podílel na šikanování spolužáků.

Žádné 1-5 6-10 Více

15. Během studia jsem měla ročně neomluvené hodiny.

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK

Vážení respondenti,

Jsem studentkou UTB ve Zlíně, oboru sociální pedagogika. Do rukou se Vám právě dostává dotazník. Prosím Vás tímto o jeho seriózní vyplnění. Vyplňování Vám nezabere více jak 15 minut a anketa je zcela anonymní. Údaje, které poskytnete, potřebuji pro zpracování mé diplomové práce.

Předem děkuji za vyplnění.

S pozdravem

Bc. Jana Zatloukalová

Zvolte odpověď, která nejlépe odpovídá tomu, co si myslíte.

NE		ANO
	<i>1. Mám často strach a obavy z některých spolužáků.</i>	☐ ☐
	<i>2. Mám strach či obavy z některých vyučovacích předmětů.</i>	☐ ☐
	<i>3. Mám strach či obavy z některých vyučujících.</i>	☐ ☐
	<i>4. Škola mě baví.</i>	☐ ☐
	<i>5. Ve škole je dobrá atmosféra.</i>	☐ ☐
	<i>6. S učiteli vycházím dobře.</i>	☐ ☐
	<i>7. Ve škole se cítím bezpečně.</i>	☐ ☐
	<i>8. Se spolužáky vycházím dobře.</i>	☐ ☐

9. *Ve škole platí férová pravidla.*
10. *Ve škole mohu vyjadřovat svůj názor.*
11. *Se žáky se ve škole jedná příliš přísně.*
12. *Ve škole mohu otevřeně diskutovat o kouření, alkoholu a dalších drogách*
13. *Škola zajišťuje pro žáky přiměřené množství aktivit s problematikou negativních jevů.*
14. *V tomto pololetí jsem byl šikanován.*
15. *V tomto pololetí jsem se podílel na šikanování žáků.*
16. *Protože se na této škole necítím bezpečně, chtěl/a bych přestoupit na jinou školu.*

PŘÍLOHA P III: AKTIVITY PRO ŽÁKY, ZÁKONNÉ ZÁSTUPCE ŽÁKŮ, SPOLUPRÁCE ŠKOLY S OSTATNÍMI ODBORNÍKY A INSTITUCEMI

Aktivity pro žáky:

	ročník	organizace	časové období		
Poruchy příjmu potravy	1.r.	KHS Zlín	XI.		
Kriminalita a trestná činnost mládeže	1.r.	Policie ČR	XII:		
S tebou o tobě	1.r.	Pí Šindelářová	I.		
Následky rizikového chování	2.r.	KHS Zlín	II.		
Drogy v paragrafech	3.r.+ matur.	PaedDr. Pekařová	III.		
Mammografie	3.r.+ matur.	Oáza	II.		
Europass	3.r. + matur.	Mgr. Střelcová	IV.		
Poradenství na úřadu práce	3.r.+ matur.	ÚP Zlín	III.,IV		
Gynekologická poradna - antikoncepce	1.a 2.	MUDr. Jirátko	III.		
Zdravý partnerský vztah	2.r.	uč. zdravotvědy	průb.		
Problematika SPJ	1.r.	Metodik prevence	průb.		
Možnosti internetu	všech	Vyuč.+DM	průb.		
Zvládání zátěžových situací	3.r.+ matur.	MUDr. Cimický	II.		
Možnosti uplatnění na zahranič. trhu práce	posl. roč.	beseda s absolventy školy	V.		
Ochrana a podpora zdraví	2.r.	MUDr. Nečasová	I.		
Účel nízkoprah.zařízení	všech	ONYX	IV.		
Extremismus, rasismus	3.r.	Policie ČR	III.		
Společenské chování	1.a 2.	Uč. ON + PS	průb.		
Respektování lidských práv	3.+ 4.	Paeddr. Gajdůšková	IV.		

Konzultace aktuár.témat s metodikem prevence nebo výchovným poradcem	všech	Metodik prevence, vých. poradce	průb.		
Vánoční turnaj ve volejbale žáci proti učitelům	všech	Žáci a učitelé	XII.		
„Prevence hrout“ - zaměřená na legální drogy: alkohol, tabák a medikamenty (víkendový pobyt)	Zájemnci ze všech tříd	CPP Zlín MUDr. Orel MUDr.Jirátko Ped.pracovníci	II.-III.		

Aktivity pro zákonné zástupce žáků:

Školská rada	2 zástupci – 3x ročně	
OSRPS při škole	Zástupce z každé třídy – 3x/rok	
Pravidelné třídní schůzky	Všichni ZZ 2x/rok	
Přehlídka odborné a zájmové činnosti žáků školy	Všichni ZZ - duben	
Slavnostní předávání výučních listů a matur.vysvědčení na státním zámku ve Vizovicích	ZZ absolventů školy – květen, červen	
Pomoc a podpora soutěží žáků	Všichni ZZ – průběžně celý rok	
Ples školy pořádaný OSRPS	Všichni ZZ - listopad	
Konzultace s metodikem prevence nebo výchovným poradcem	Všichni ZZ – každou středu nebo po domluvě kdykoliv dle potřeby	
Informace na www.souviz.cz , info v žák.knižkách či stud.průkazech	Všichni ZZ – průběžně celý rok	

Spolupráce školy s ostatními odborníky:

Policie ČR Zlín, Vizovice	Konzultace, besedy, příležitostná pomoc	průběžně
PPP Zlín	Konzultace, poradenství, semináře	průběžně
Zdravotní ústav Zlín	Konzultace, poradenství, semináře	průběžně
Sociální odbor Vizovice	konzultace	dle potřeby
Smluvní lékaři Vizovice	Besedy, školení, konzultace	průběžně
Nízkoprahové centrum Vítek	Konzultace, besedy	průběžně
CPP Zlín	Besedy, konzultace	průběžně
NIVD Zlín	semináře	průběžně
SSŠ Otrokovice	Semináře	průběžně
KHS Zlín	Poradenství, besedy,	průběžně
Lékárna Vizovice	Poradenství, besedy	průběžně

Spolupráce školy s ostatními institucemi:

OŠMS KÚ Zlín	metodika, společenské akce žáků, soutěže	průběžně
MÚ Vizovice	poradenské služby, zajištění fotodokumentace	průběžně

SŠ a ZŠ ve Zlínském kraji	Poradenství, fotodokumentace, módní přehlídky,...	průběžně	
Domy dětí a DD	Vedení kroužků, besídky	průběžně	
MŠ Vizovice	Den dětí, Mikuláš, Den učitelů, focení dětí, líčení a šití kostýmů	průběžně	
Sokol Vizovice	Zajištění klubových večerů pro ženy	průběžně	
Nadace Prenatal Zlín	Vlasové a pleťové poradenství pro nastávající matky	dle požadav.	
Kadeřnické, kosmetické, oděvní a fotografické firmy tuzemské i zahraniční	Odborné semináře pro žáky i učitele	průběžně	
Mezinárodní spolupráce SŠ (Slovensko, Polsko, Rakousko)	Výměnné pobyty učitelů a žáků, soutěže, projekty	2-4x ročně	
Charita Otrok, Zlín, Vsetín	Kadeřnické a kosmetické ošetření	dle potřeby	

